

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

3 juli 2003

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren André Denys en Jacques Laverge –

betreffende een duurzaam land- en tuinbouwbeleid in Vlaanderen

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Jos De Meyer, Jef Van Looy en Jan Laurys, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever,
mevrouw Trees Merckx-Van Goey en de heer Erik Matthijs –**

betreffende een duurzaam land- en tuinbouwbeleid in Vlaanderen

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme
uitgebracht door de heer Didier Ramoudt**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer André-Emiel Bogaert.

Vaste leden :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heer Jan Laurys,
mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Eddy
Schuermans ;

de heren Frans De Cock, Didier Ramoudt, Guy Sols, Marc
van den Abeelen ;

de heren Mathieu Boutsen, Jan Penris, Roland Van
Goethem ;

de heren Jacky Maes, Robert Voorhamme ;

mevrouw Veerle Declercq ;

de heer André-Emiel Bogaert.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen,
mevrouw Ilse Van Eetvelde, de heer Jef Van Looy ;

de heren Peter Gysbrechts, Koen Helsen, André Moreau,
Jul Van Aperen ;

de heren Jean Geraerts, Miel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heren Carlo Daelman, Leo Peeters ;

de heer Flor Ory ;

de heer Jan Loones.

Zie :

944 (2001-2002)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

Zie ook :

1029 (2001-2002)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting door de heer Jan Haepers, Federatie voor Handel en Nijverheid in Reform- en Dieetwaren (Naredi)	4
2. Toelichting door de heer Lieven Delanote, VZW Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt (PCBT)	6
3. Toelichting door de heer Wim Vandenberghe, VZW Vlaamse Beroepsvereniging voor Biologische Landbouwers (Belbior)	10
4. Toelichting door de heer Hugo Baert, Beroepsvereniging van de Biologische Verwerkers en Verdelers (Probila)	11
5. Toelichting door de heer Geert Gommers, Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze (VELT)	14
6. Toelichting door de heer Noël Devisch, Boerenbond (BB)	20
7. Toelichting door de heer Camiel Adriaens, Algemeen Boerensyndicaat (ABS)	23
8. Toelichting door de heer Ignace Vandewalle, Vlaams Agrarisch Centrum (VAC)	25

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme heeft op donderdag 7 februari 2002 een hoorzitting gehouden over duurzame landbouw.

De concrete aanleiding voor de organisatie van de hoorzitting was de bespreking van het voorstel van resolutie van de heren André Denys en Jacques Laverge betreffende de duurzame landbouw (*Parl. St.*, VI. Parl. 2001-2002, nr. 944/1). Tevens werd door de heren Jos De Meyer, Jef Van Looy en Jan Laurys, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, mevrouw Trees Merckx-Van Goey en de heer Erik Matthijs een voorstel van resolutie over hetzelfde onderwerp ingediend (*Parl. St.* VI. Parl. 2001-2002, nr. 1029/1).

Tijdens de hoorzitting werden de volgende sprekers gehoord :

- Jan Haepers, Federatie voor Handel en Nijverheid in Reform- en Dieetwaren (Naredi)
- Lieven Delanote, VZW Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt (PCBT)
- Wim Vandenberghe, Vlaamse Beroepsvereniging voor Biologische Landbouwers (Belbior)
- Hugo Baert, Beroepsvereniging van de Biologische Verwerkers en Verdelers (Probila)
- Geert Gommers, Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze (VELT)
- Noël Devisch, Boerenbond (BB)
- Camiel Adriaens, Algemeen Boerensyndicaat (ABS)
- Ignace Vandewalle, Vlaams Agrarisch Centrum (VAC)

1. Toelichting door de heer Jan Haepers, Naredi

De heer Jan Haepers : Naredi is de Federatie voor Handel en Nijverheid in Natuur-, Reform- en Dieetwaren. De laatste drie jaar heeft de productie, distributie en verkoop van biologisch geteelde producten heel veel aandacht gekregen. Iedereen weet waarom. De natuurvoedingswinkels die lid zijn van onze federatie merken momenteel een toename van het aantal nieuwe consumenten.

We hebben ongeveer driehonderd leden : 240 Belgische kleinhandels en winkels van natuur-, reform- en bioproducten en 60 groothandelaars en producenten. De grootdistributie maakt geen deel uit van onze federatie. Naast steun verlenen aan handel en nijverheid, lobbyen wij – tot op Europees niveau – voor voedingssupplementen en cosmetica-producten. Wij willen vermijden dat deze producten enkel nog door apothekers verkocht mogen worden.

Naredi is ervan overtuigd dat niet alleen de biologische producten duurzaam geproduceerd moeten worden. De land- en tuinbouw in het algemeen moet duurzaam worden. Landbouw is nog steeds de primaire sector en produceert grondstoffen die verwerkt worden in de industriële sector. Landbouw voedt mens en dier. Een duurzame landbouw wordt het trekpaard voor onze economie en maatschappij.

Duurzaamheid is op dit moment duidelijk zoek. Ook in de politiek merken we dat men het noorden kwijt is. Het actieplan van minister Dua raakt niet feilloos uitgewerkt. Denk maar aan de discussie over de bevoegdheden van het Vlaams Promotiecentrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) en de Administratie Land- en Tuinbouw (ALT). Dergelijke discussies komen de duurzaamheid niet ten goede. Veel projecten van Bioforum Vlaanderen wachten bijvoorbeeld nog steeds op financiële steun. Dat is een domper op het enthousiasme om de landbouw duurzaam uit te bouwen.

Naredi is ervan overtuigd dat eenmaal de primaire sector duurzaam is uitgebouwd, de overige sectoren automatisch zullen volgen. Daarom moeten de biologische, de biodynamische en de geïntegreerde landbouw goed gestructureerd worden dankzij een uniform beleid. De beloofde middelen moeten ook beschikbaar zijn. Het beleid dient consequent opgebouwd te worden en onafhankelijk te zijn van de politieke constellatie : het beleid dat minister Dua in gang heeft gezet moet dus voortgezet worden. Dankzij regelmatig overleg kunnen we veel kleine en frustrerende knelpunten wegwerken. Voorts zal de overheid zo op dezelfde lijn staan als de private organisaties om samen promotie te voeren. Uiteindelijk komt het erop aan de consument te overtuigen van het duurzame overheidsbeleid. Zonder consumentenbeleid zijn alle investeringen nutteloos. Zonder consumentenbeleid zijn private organisaties als Naredi niet langer geneigd te investeren.

Wij dringen aan op een overleg met alle partners, dus ook de Waalse, om tot een oplossing te komen

voor alle kleine problemen. Duurzame landbouw is maar mogelijk met een constructief en eenvormig beleid.

Mevrouw Isabel Vertriest : U uit heel wat kritiek aan het adres van VLAM. Wat zijn uw concrete voorstellen voor een verbetering van het consumentenbeleid ?

De heer Jan Haepers : VLAM zou duidelijkheid moeten scheppen over het budget waarover VLAM beschikt voor de promotie van de biologische landbouw. Er vonden in 2000 maar liefst vijftien vergaderingen plaats over de vraag hoe men het geld bij mekaar zou krijgen. Wij zijn het engagement aangegaan om onze leden – kleinhandelaars, producenten en groothandelaars – een bijdrage te vragen voor deze promotie, waarvoor VLAM in het Belgisch Staatsblad een besluit heeft gepubliceerd. Maar tot op heden weten we niet hoeveel geld VLAM geïnd heeft voor de promotie van biologische landbouw.

Daarnaast kregen we het aanbod van VLAM om ons promotieproject in te dienen als Europees project. VLAM heeft daar wel wat werk in gestoken, maar op een bepaald ogenblik werd ons verteld dat de Europese gelden alleen maar bestemd waren voor een generieke promotie en niet voor de promotie van het biogarantiekeurmerk in België. Meer dan de helft van het budget waarop we hadden gerekend, viel daardoor weg. We hebben onze promotie dan ook moeten beperken tot twee televisiespotcampagnes en wat drukwerk voor onze winkels.

Eind 2001 moest het budget voor 2002 worden vastgelegd, wat niet is gebeurd. Er moest ook een beslissing worden genomen over de voortzetting van de promotie binnen het kader van VLAM, wat evenmin is gebeurd. De raad van bestuur van VLAM heeft intussen de beslissing genomen dat we promotie moeten blijven voeren voor hoeve-, streek- en bioproducten, al zijn de budgetten beperkt. Op 15 februari zal de eerste vergadering plaatsvinden over de promotie voor 2002.

Beslissingen over promotie kunnen niet van de ene op de andere dag worden genomen. Promotie vergt heel wat geld. Op 15 februari zal ik me er namens mijn achterban alvast niet toe kunnen engageren om de 3 miljoen frank die de sector, namelijk boeren, producenten, tuinders en handelaars, rechtstreeks heeft bijgedragen, weer op tafel te leggen. Ik wil wel het nodige doen om onze leden ervan proberen te overtuigen, maar ga zeker geen resultaatverbintenis aan. Ik weet niet of de andere or-

ganisaties die actief betrokken waren bij de promotie, tot dezelfde conclusie zullen komen.

Ik benadruk dat VLAM werkt aan exportpromotie, samen met Export Vlaanderen. Ik heb daar negen jaar gewerkt, dus ik ben zeer goed op de hoogte van de problemen. Wij voeren geen exportpromotie, maar een promotie in Vlaanderen voor de biosector in het algemeen.

Wij hebben er geen problemen mee dat minister Gabriels bevoegd is voor VLAM. De hoofdtak van die instelling is immers de exportpromotie. Maar wij zijn geen exporteurs, wij voeren promotie voor de biologische landbouw op de interne markt. En daarvoor vinden wij bij de minister geen luisterend oor.

De heer André Denys : Zocht u al contact met het kabinet van de minister ?

De heer Jan Haepers : Bij herhaling, maar tot nu toe leverde dat niets op. Wij zijn nu wel uitgenodigd om op 15 februari met VLAM te overleggen.

De heer André Denys : De sector van de biologische landbouw krijgt dus niets van VLAM terug, in verhouding tot wat hij er instopt ?

De heer Jan Haepers : VLAM geeft iets terug, maar onvoldoende. Het probleem is ook dat er sprake is van een gebrekkige continuïteit in de opvolging van de dossiers. Dat komt door het grote personeelsverloop binnen VLAM.

De heer André Denys : De dienstverlening van VLAM aan de biologische sector is dus ondermaats ?

De heer Jan Haepers : Ja.

De heer Jean-Pierre De Leener, kabinetschef van minister Dua : In het jaarprogramma van VLAM staat 3 miljoen frank ingeschreven voor de biologische landbouw. Vorig jaar was dat trouwens niet meer, maar toen is er wel extra geld gegaan naar VLAM voor bepaalde projecten. Dat geld kwam van de ALT. Daarmee zijn onder meer bioketenanimatoren betaald.

Ten gronde is er het probleem dat de sector bestaat uit een zeer beperkt aantal producenten en verwerkers. Daardoor brengt de sector weinig geld in VLAM in, waarop die weer zegt dat hij met zo weinig geld niet meer kan doen. Dat kan pas veranderen als VLAM zou beslissen om, over de sectoren heen, meer te gaan doen voor de biologische land-

bouw, met geld van de dotatie van de Vlaamse Gemeenschap. Men zou in de beheersovereenkomst kunnen opnemen dat dat een van de voorwaarden voor de dotatie wordt.

De heer André Denys : VLAM zou dat kunnen beslissen, maar er is dus ook geld uitgetrokken door ALT. Was dat binnen of buiten de dotatie ?

De heer Jean-Pierre De Leener : ALT verstrekke 6 miljoen frank voor de werving van bioketenanimatoren en ook nog geld voor campagnes. Alles bij elkaar moet het ongeveer 12 miljoen frank zijn. Maar die bedragen werden wel eenmalig toegekend.

De heer André Denys : Investeerde VLAM naast de 3 miljoen frank uit de sector en de eenmalige 12 miljoen frank waarover u net sprak, ook nog geld uit zijn gewone dotatie in de biologische landbouw ?

De heer Jean-Pierre De Leener : Dat denk ik niet. Ik weet ook niet of dat een voorwaarde voor de dotatie was, maar het gebeurde in elk geval niet.

2. Toelichting door de heer Lieven Delanote, VZW Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt (PCBT)

De heer Lieven Delanote : Het PCBT bestaat sinds 1998. Het initiatief tot de oprichting werd genomen door de provincies Antwerpen en West- en Oost-Vlaanderen. Het toenmalige ministerie van Middestand en Landbouw erkende ons als proefcentrum. Ook organisaties uit de sector participeren in PCBT.

Bij ons onderzoek naar de biologische landbouw hebben wij drie doelgroepen voor ogen : de biologische telers, de geïnteresseerde klassieke telers en alle andere telers. De eersten ondersteunen wij in de optimalisering van de teelt en de bedrijfsvoering. De tweede groep krijgt van ons objectieve informatie – niet alleen buitenlandse – over de mogelijkheden van de biologische landbouw. Ten slotte is ons onderzoek ook ten dienste van de brede landbouwsector, via de implementatie van biologische landbouwtechnieken in de gangbare landbouw.

Inzake de gerichte onderzoeksprogramma's zijn er twee belangrijke pijlers. Dankzij de samenwerking met de provincie Oost-Vlaanderen beschikken we in Kruishoutem over een serre die overgeschakeld is naar biologische glasteelt. Door de investeringen van de provincie West-Vlaanderen kunnen we op

een proefbedrijf van een tiental hectare praktijkgericht onderzoek doen naar akkerbouw en groente-teelt. Daarnaast is er bij de biologische boeren heel wat kennis aanwezig. Samen met hen en met organisaties in het buitenland proberen we vorderingen te maken inzake de biologische teeltmethode.

De aandachtspunten bij het onderzoek zijn teelten, rassenkeuze, bemesting, mechanische onkruidbestrijding en ziektebestrijding. Tot nog toe was het onderzoek vrij teeltgericht en dat is ook wel een belangrijk aandachtspunt. Rassenkeuze is onder meer belangrijk voor de resistentie tegen ziektes. Inzake bemesting willen we niet alleen chemische door organische bemesting vervangen, maar ook onder andere groenbemesting inschakelen.

Het bewustzijn groeit dat we in het onderzoek naar de biologische landbouw niet alleen aan de teelten aandacht moeten besteden, maar ook aan het bedrijf als integratie van optimale teelttechnieken. In de biologische landbouw moet er een samenhang zijn tussen de teelten. Om een goede rotatie te hebben is er naast groenteteelt ook akkerbouw nodig. Voor de bemesting van de groente is er dierlijk mest nodig en zo ontstaat er een link met de veehouderij. De duurzame landbouw moet terugkeren naar een dergelijk systeem. Dit idee willen we verder ontwikkelen op het proefbedrijf te Beitem. In ieder land loopt reeds dergelijk onderzoek.

Landbouw is het bewust cultiveren van natuurlijke rijkdom. Cultuur veronderstelt een producent en een consument. Dat moet in twee richtingen gaan. Vandaag heeft men het meestal over de producent die gezond voedsel moet bezorgen aan de consument en die verantwoordelijk wordt gesteld voor een aantal schandalen. We moeten ook de link terug leggen : de consument is verantwoording verschuldigd aan de producent.

De biologische landbouw kan geen gebruik maken van kunstmest of van chemische gewasbestrijding, en dat zijn de belangrijkste middelen waarover de boer in de gangbare landbouw beschikt. De biologische landbouw draait om natuurlijke rijkdom.

In de plantaardige productie zijn de belangrijkste doelstellingen de productie van voldoende en gezond voedsel, het garanderen van de continuïteit van het bedrijf, van de vruchtbaarheid van de bodem en van een schoon milieu. De landbouw beschikt over twee grote groepen van middelen : enerzijds bemesting en gewasbescherming, anderzijds de agronomische pijler, namelijk grondbewerking, natuurbeheer, vruchtwisselingen teelttechniek. De gangbare landbouw steunt te veel op che-

mische bemesting en chemische gewasbescherming en de agronomische pijler is op de achtergrond geraakt. In de biologische landbouw, die geen beroep wenst te doen op chemische gewasbestrijding, treedt de agronomische pijler weer op de voorgrond. Dat is de grote waarde van de biologische landbouw voor de ontwikkeling van een duurzame landbouw. Gezien de banden tussen de zaadhuizen en de fyto-industrie en gezien de genetische manipulatie kan men zich afvragen of veredeling in de toekomst ook gewasbescherming wordt. Planten zijn eigenlijk gemeenschappelijk bezit en worden nu privé-bezit. Daarover maken de biologische boeren zich zorgen.

In het spanningsveld rond de landbouwbedrijven spelen vier belangrijke elementen : de marktvraag, de eisen van de maatschappij en van het beleid en de kenniscentra.

Men kan zich afvragen of de huidige marktmechanismen een duurzame landbouw niet onmogelijk maken. We denken daarbij aan een wereldhandel die gericht is op de laagste prijs, en aan de distributiesector die een onberispelijke visuele kwaliteit eist. Met een dergelijke nultolerantie kan men de boer er niet toe bewegen aan biologische landbouw te doen.

De gangbare landbouw gaat ook niet de weg van de biologische landbouw op, want de boer heeft geen ruimte om te experimenteren met milieuvriendelijkheid. Men zegt ook dat de biologische landbouw te duur is. Hier gaat het echter niet om de vraag van de consument, maar om het aanbod van de distributiesector. Ten slotte speelt ook de toelevering aan de landbouw een dubieuze rol. De zaadhuizen, de veevoederindustrie en de fytofarmaceutische industrie bieden voorlichting aan de boeren, met de bedoeling hun producten te verkopen.

Voor de onderzoeksprogramma's is cofinanciering vereist en die is meer en meer afkomstig van de industrie. Het onderzoek wordt over het algemeen gestuurd in de richting van de gewasbescherming, en dat met de cofinanciering van de fytofarmacie. Voor het onderzoek naar biologische landbouw is er een belangrijke bijdrage van de boeren zelf via hun vakorganisaties en via de afzet, maar dat is niet meer dan een peulschil. Daar is het moeilijk de cofinanciering rond te krijgen. De industrie levert geen bijdrage, want ze heeft er geen belang bij. Zo rijzen er vragen bij de onafhankelijkheid en de objectiviteit van het onderzoek. Deze situatie betekent een rem op de ontwikkeling van de duurzame landbouw.

De landbouw is maatschappelijk een publiek goed en een restgebied. Daarop zal ik hier niet ingaan. Consumentenopvoeding, met name onderwijs en sensibilisering, zijn zeer belangrijk. Het belang van landbouweducatie is nu algemeen aanvaard : men moet de boer leren kennen. Deze educatie is er echter op gericht aan te tonen hoe goed de landbouw is. Consumentenopvoeding moet verder gaan. Men moet bijvoorbeeld aantonen dat er een verband is tussen de aanwezigheid van stoffen als atrazine in het oppervlaktewater en de goedkope bus melk die men in de supermarkt kan kopen. De boer krijgt namelijk geen ruimte om aan mechanische onkruidbestrijding te doen. Duurzame landbouw is dus een verantwoordelijkheid van iedere consument.

Het beleid is gericht op de bedrijfszekerheid van familiale bedrijven, terwijl er in de realiteit schaalvergroting optreedt, en is te weinig procesgericht door de grote nadruk op end of the pipe-oplossingen zoals mestverwerking en gewasbescherming.

De sterke punten van het voorstel van resolutie zijn dat er een verband gelegd wordt tussen duurzame landbouw en maatschappelijk engagement en dat gevraagd wordt naar rechtszekerheid voor de huidige landbouw op gebied van vergunningen, ruimtelijke ordening, mestverwerking. Tevens pleit men voor een administratief kader op maat van de boer. Zelfs het belang van onderzoek en voorlichting wordt aangestipt. De zwakke punten zijn dat er weinig aangrijpingspunten zijn voor een duurzame landbouw. Het voorstel van resolutie is gericht op de nabije toekomst en vertrekt vanuit de huidige problemen. Er is geen langetermijnvisie, waarin proactief gestuurd wordt naar een bepaalde vorm van duurzame landbouw. Er is heel weinig ruimte voor en visie op de ontwikkeling van de instrumenten, nodig om te komen tot duurzame landbouw.

Ik besluit dat het heel waardevol is dat in deze commissie een discussie gevoerd wordt over duurzame landbouw. Het is positief dat alle belanghebbende partijen worden gehoord. Het is belangrijk dat men de duurzame landbouw ter harte neemt en zich niet enkel richt op de problemen van de landbouw vandaag, maar ook als doel heeft de landbouw over 20 jaar mogelijk te maken. Ik pleit voor biologische landbouw, niet als tegenhanger van de andere vormen van landbouw, maar als trendsetter voor de ontwikkeling van duurzame landbouw. De biologische landbouw moet de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen.

De heer André Denys : Biologische landbouw is inderdaad een trendsetter voor duurzame landbouw.

De biologische landbouw breekt echter traag door. Biologische landbouwproducten worden vooral gekocht tijdens een voedselcrisis. Positieve acties, onder meer in onderwijs en in de media, hebben weinig tastbare gevolgen. De spreker hecht veel belang aan de rol van de distributie. De distributie past zich echter aan aan de vraag van de consument. De gangbare landbouw staat in een kwaad daglicht, de biologische landbouw niet. Toch slaagt men er niet in de consument te overtuigen. Wat zijn daarvoor de redenen ?

De heer Lieven Delanote : De omschakeling verloopt inderdaad heel traag. Anderzijds merkt men dat de omzetcijfers van de biologische producten in de grootwarenhuizen stijgen en hoger liggen dan de productie van de biologische producten in Vlaanderen. De distributie van biologische producten is inderdaad beperkt maar stijgt. In tijden van crisis zijn er inderdaad pieken in de verkoop. Als men de pieken afvlakt, blijft nog altijd een stijging merkbaar. De distributiesector verdeelt echter meer en meer buitenlandse biologische producten.

Voor veel landbouwers is het onduidelijk hoe de afzet functioneert. Vele boeren verkiezen zekerheid van de gangbare, matig goed opleverende landbouw, boven de onzekerheid van de biologische landbouw, waarbij ze allicht betere inkomsten zullen hebben. Er zijn heel wat initiatieven genomen om de biologische landbouw te promoten, maar er is behoefte aan een coherent programma, waarvan alle onderdelen effectief en volledig uitgevoerd worden.

Bijvoorbeeld : de biologische premies werden uitgekeerd van 1994 tot 1998. Sindsdien keert men de premies vooral met terugwerkende kracht uit. De premiëregeling is ondertussen verlengd tot april 2002, maar wie nadien omschakelt, is niet zeker van een premie. Op deze manier stimuleren de premies de boeren niet, maar is het meer een cadeau-tje achteraf.

Er is ook veel meer onderzoek nodig. Het PCBT onderzoekt enkel akkerbouw en groenteteelt. We hebben een beperkte vaste en projectfinanciering, maar dat is onvoldoende om een duurzaam meerjarenproject op te starten om een rotatiesysteem te evalueren en bij te sturen. Wij zijn ook, omwille van financiële beperkingen, nog helemaal niet klaar om initiatieven te nemen op gebied van vee-teelt of varkenshouderij. Er is geen kennis in Vlaanderen om hen te steunen bij een omschakeling.

Voor boeren zijn prikkels uit het beleid en afzetgaranties belangrijke stimulansen om om te schakelen. De meeste premies zijn echter zowel voor traditionele als biologische boeren bestemd.

Het probleem is dat het aanbod in Vlaanderen niet groot genoeg is om aan de grote distributiecircuits te verkopen. De grote circuits kiezen dus voor buitenlandse producten. Het gaat niet over de omvang van de Vlaamse bedrijven, er zijn er gewoon te weinig.

De heer André Denys : Het zou goed zijn als we in deze commissie ook een vertegenwoordiger van de grootdistributie horen, die biologische producten verdeelt.

Mevrouw Isabel Vertriest : Twee jaar geleden is men gestart met een biomelkronde. Op dat moment zijn heel wat melkveebedrijven overgeschakeld. Het komt er dus op aan de keten op gang te brengen.

Het onderzoek aan onze universiteiten is toegespitst op variëteiten van landbouwproducten. Het zou beter zijn indien ook onderzocht wordt hoe een bedrijf best aan landbouw kan doen, rekening houdend met de grond, de afzetmogelijkheden, de structuur van het bedrijf, enzovoort.

Het is niet mogelijk om alle sectoren op te volgen, maar er gaat wel heel veel onderzoek en ondersteuning van landbouwonderzoek naar de diverse sectoren. De vraag is of universiteiten en andere proefcentra het bedrijfssysteem en de biologische teelt niet mee moeten onderzoeken. Het is niet goed dat er één centrum is dat zich alleen met bio-teelt bezighoudt. Als men de stap naar duurzame landbouw wil zetten, moet men ook in het bestaande onderzoek nagaan op welke manier men bedrijfssystemen duurzamer kan maken. Het is belangrijk om de agronomische kennis op de voorgrond te plaatsen en te ondersteunen, eerder dan fragmentaire kennis te ontwikkelen.

Naar aanleiding van een discussie over de hectaresteen is gebleken dat, als men begint met de omschakeling, men vijf jaar ondersteuning krijgt en dat men binnen die periode blijft zitten als men ondertussen blokken in het bedrijf opneemt om mee over te schakelen. Voor iemand die omschakelt, is het belangrijk dat hij de zekerheid krijgt dat hij hectaresteen krijgt per hectare die hij omschakelt, los van het moment waarop hij dat doet.

De heer Lieven Delanote : We zijn vragende partij voor betrokkenheid van het onderzoek. PCBT eist

biologische landbouw niet voor zich alleen op. Voor praktijkonderzoeken werken we in openheid met diverse werkgroepen. We proberen te communiceren met de gangbare kennis. Ik vind het belangrijk dat het proefbedrijf te Beitem niet ergens geïsoleerd te lande ligt, maar naast een ander kenniscentrum. In Limburg zou men bijvoorbeeld naast het PCF een biologische afdeling kunnen creëren, waar men samen met de onderzoekers effectief onderzoek doet naar de biologische landbouw. Het zou verkeerd zijn om iedereen fragmentair te laten werken en in elk onderzoek de biologische landbouw op te nemen.

Biolandbouw is een systeem waaraan men met verschillende onderzoekers kan werken, maar men moet ervoor zorgen dat de verschillende werken effectief geïmplementeerd worden. Voor het wetenschappelijke onderzoek is er meer behoefte aan meer communicatie over vragen van de biologische boer.

De heer Jean-Pierre De Leener : De heer Denys stelt terecht dat, als de consument het vraagt, er meer moet geproduceerd worden en dat er ook meer verkocht zal worden. Momenteel bestaat daarvoor de techniek niet. Een tweede vaststelling is dat er op bepaalde ogenblikken overschotten zijn in de biologische sector. Dat wil zeggen dat niet alles wat geproduceerd wordt, kan verkocht worden onder het label bio. Dan speelt de distributie wel mee. Ik ben ervan overtuigd dat Colruyt maar gestart is met zijn groene lijn op het ogenblik dat het bedrijf relatief goedkope Deense en Oostenrijkse zuivelproducten kon kopen op de markt. Ze kochten geen Belgische producten omdat die relatief duurder waren.

De steun voor omschakeling is zeer verschillend in de Europese landen. Daarnaast is er ook een zeer groot verschil in de lastenboeken die moeten gerealiseerd worden. Er is een Europese verordening waaraan alle lidstaten hun eigen lastenboeken moeten koppelen, maar waar België een strengere lastenboek, onder meer voor omschakelingsperiode, hanteert dan bijvoorbeeld Nederland.

Wat willen we bereiken ? Op die vraag moet men eerlijk antwoorden. We zijn altijd voorstander geweest van een zeer strenge Europese verordening en een strenge controle daarop. Als men die verordening omzet in de Belgische wetgeving, moet men nagaan of men geen zelfmoordcommando organiseert als men strenger is dan Europa, omdat men stelt dat de consument dat product wel zal kopen. Als we er niet in slagen om de consument te overtuigen, dan moeten we op zuiver economische

basis niet heiliger zijn dan wat Europa vraagt. Het uiteindelijke akkoord van het Vlaamse Gewest om strenger te zijn, is er gekomen op vraag van de biologische sector.

Binnen het Vlaamse Gewest waren er vroeger zeer weinig middelen voor onderzoek. Door de overdracht van de bevoegdheden zijn er een aantal mogelijkheden gecreëerd. Het komt erop aan te beslissen of we een systeemonderzoek willen, zoals het proefbedrijf in Nederland waar op dezelfde grootte een gangbaar, een geïntegreerd en een biologisch bedrijf naast elkaar bestaan zodat men zeer goed kan vergelijken, of dat we in alle onderzoeksopdrachten een deel laten besteden aan biologische landbouw.

Wat het investeringsbeleid betreft, klopt het dat de 40 procent steun voor de mechanische onkruidbestrijding niet specifiek op bio gericht is. De vraag is of dat moet. Zowel biologische telers als gangbare landbouwers die investeren in mechanische onkruidbestrijding, hebben recht op evenveel steun. Het gaat immers om een milieuvriendelijk bewerken van de grond.

De acties moeten meer gericht zijn op consumenteneducatie en publiciteit om de markt te verruimen zodanig dat producenten zich aangesproken voelen om biologisch te gaan werken. Daarbij moeten er meer afzetmogelijkheden gecreëerd worden. Misschien kan een nieuw initiatief genomen worden om de distributie te ondersteunen. Door het feit dat 16 producenten over heel Vlaanderen verdeeld zijn, zijn de ophaalkosten tot vijfmaal groter dan die binnen het reguliere circuit. In de verwerking en afzet moeten mogelijkheden voorzien worden om een structuur te ondersteunen voor het ophalen en distribueren van biologische producten.

De heer André Moreau : Een hertekening van het onderwijslandschap is niet mogelijk zonder te spreken over het land- en tuinbouwonderwijs. De vraag is hoe dat laatste verder moet evolueren. Momenteel zijn er veel spelers in het onderwijslandschap. Er zijn ook private initiatiefnemers en voorts de provincies, de gemeenten, de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB), het Vlaams Instituut voor Zelfstandig Ondernemen (VIZO) en dergelijke meer. We moeten ook blijven stilstaan bij het kerntakendebat. Op welk niveau wordt het onderwijs het best georganiseerd ?

De heer André Denys : Educatie is zeer belangrijk maar we moeten bij de kern blijven. Men mag de problemen niet wegmoffelen onder het mom van

educatie. Dat is te eenvoudig. De vraag is hoe we de handicaps voor de biologische landbouw in kaart kunnen brengen, bijvoorbeeld wat de distributie betreft. Daarom is het zinvol om de verantwoordelijke van bijvoorbeeld Colruyt uit te nodigen. Dan kunnen we vragen wat er nog meer kan gebeuren en nagaan hoe het komt dat de Belgische productie op bepaalde ogenblikken tekortschiet.

De heer André Moreau : Ik wil me niet beperken tot het onderwijs. Het land- en tuinbouwonderwijs moet meer aan de provincies toevertrouwd worden. Voorts zouden die laatste een grotere rol moeten spelen in het distributiesysteem van zowel biologische als gangbare landbouwproducten.

De voorzitter : Dit is een hoorzitting. Het is niet de bedoeling om een debat te beginnen over dit thema.

De heer André Moreau : Moeten de provincies geen grotere rol spelen in het kader van educatie en distributie van landbouwproducten ?

De heer Lieven Delanote : De provincies spelen nu al een rol op het vlak van onderzoek, samen met de gewesten. Ze zijn bereid deze taak te blijven opnemen. Biologische producten zijn echter geen streekproducten : de provincies zijn dus niet het aangewezen niveau voor de distributie.

De heer Roland Van Goethem : Colruyt koopt zijn biologische producten aan in het buitenland. Hoe komt het dat de Vlaamse biologische producten duurder zijn ? Is er een kwalitatief verschil tussen de Vlaamse producten en die uit het buitenland ?

De heer Lieven Delanote : Ook in de Vlaamse biologische landbouw kan voor kwaliteitsvolle producten gezorgd worden. De prijs van de producten wordt beïnvloed door factoren als grondprijs, prijs van grondstoffen en arbeid enzovoort.

De heer Jan Laurys : Hoe ziet u de toekomst van de landbouwsector : zullen biologische en traditionele landbouw naar elkaar toegroeien ?

De heer Lieven Delanote : Biologische landbouw blijft een radicale beweging. Biologische en traditionele landbouw zullen nooit helemaal versmelten. Het is wel belangrijk dat het aandeel van de biologische landbouw wordt vergroot om zich zelfstandig te kunnen ontwikkelen.

De heer Jacky Maes : Zal de distributie meer Vlaamse biologische producten afnemen als er een breder aanbod komt ?

De heer Lieven Delanote : Het aanbod van de Vlaamse biologische landbouw is breed genoeg. Er is echter nood aan een groter aanbod tegen een lagere prijs. De distributie bepaalt het aanbod voor de consumenten.

De heer André Moreau : Oostenrijk voert biologische landbouwproducten uit, onder meer naar Vlaanderen. Hoe komt het dan dat de Oostenrijkse biolandbouw er volgens recent onderzoek op achteruitgaat ?

De heer Lieven Delanote : Ik neem aan dat de Oostenrijkse landbouwers om andere redenen dan commercialisering voor biolandbouw hebben gekozen.

De heer Jean-Pierre De Leener : De Oostenrijkse boeren konden premies krijgen als ze aan biologische landbouw deden, zonder dat ze al te veel aanpassingen moesten tot stand brengen. Deze premies werden echter slechts toegekend voor een periode van vijf jaar. Bovendien was er op een gegeven moment een overschot in de bioproductie in Oostenrijk.

3. Toelichting door de heer Wim Vandenberghe, VZW Vlaamse Beroepsvereniging voor Biologische Landbouwers (Belbior)

De heer Wim Vandenberghe : Ik heb pas heel laat een uitnodiging ontvangen voor deze hoorzitting. De bedoeling van de hoorzitting was me trouwens niet helemaal duidelijk. Daarom heb ik geen document voorbereid.

Het voorstel van resolutie en de eerste discussienota omtrent een toekomstvisie missen een duidelijke langetermijnvisie. Dat blijkt bijvoorbeeld op het vlak van de mest- en de ammoniakproblematiek. Momenteel zijn er te veel dieren in verhouding tot de beschikbare oppervlakte. Er moet een stappenplan op lange termijn worden ontwikkeld om deze verhouding te normaliseren. Er worden voortdurend nieuwe maatregelen genomen, zodat rechtszekerheid momenteel volledig ontbreekt. Dit is wellicht de belangrijkste reden waarom zo weinig landbouwers zijn overgeschakeld naar de biologische landbouw, hoewel er wel degelijk een markt voor bestaat.

De heer André Denys : Wat is uw toekomstvisie ?

De heer Wim Vandenberghe : Wij pleiten voor grondgebonden landbouw zodat maximaal tweehonderd kg stikstof per hectare geproduceerd kan

worden. Productie op het land zal zo in evenwicht zijn met het vee. Mestverwerking en mestexport zijn zo niet langer noodzakelijk om de landbouw in leven te houden.

De heer André Denys : Wat moet er dan gebeuren met de mest ?

De heer Wim Vandenberghe : Dat hangt ervan af hoeveel dieren gekweekt worden.

De heer André Denys : U wil het aantal dieren dus drastisch verminderen.

De heer Wim Vandenberghe : Inderdaad.

De heer André Denys : De varkenssector heeft dus geen toekomst meer.

De heer Wim Vandenberghe : De niet-grondgebonden varkenssector heeft geen toekomst meer.

De heer Jacques Laverge : Heeft u de gevolgen daarvan berekend ?

De voorzitter : Aangezien we de hele sector aan het woord laten, zal u niet met iedereen akkoord gaan. Belangrijk is dat iedere beroepsorganisatie duidelijk maakt wat ze belangrijk vinden. Bij iedere toekomstvisie moeten wij ons uiteraard afvragen of de landbouw kan overleven.

De heer André Denys : Fundamenteel is dat we de 35.000 mensen die in de landbouw actief zijn een leefbare toekomst bieden.

De heer Wim Vandenberghe : Wij kunnen dat niet omdat we maar een tweehonderdtal landbouwers vertegenwoordigen. We beschikken evenmin over een uitgebouwde studiedienst. We zijn er wel van overtuigd dat de huidige visie niet duurzaam is. Ooit zullen we verplicht zijn het huidige grootschalige systeem af te bouwen.

In de voorgestelde toekomstvisie missen we aandacht voor het slechte imago van de landbouw. Een sterkere band tussen de landbouw en zijn producten zal op lange termijn leiden tot wederzijds respect tussen landbouwer en consument. Door de productie minder anoniem te maken zal zowel het imago als de verkoop – en dus ook de vergoeding – verbeteren.

Ten slotte missen we aandacht voor het sociale isolement waarin veel landbouwbedrijven zich bevinden. Het slechte imago is daar een oorzaak van, naast het feit dat veel bedrijven vaag afgelijnd zijn

vanwege het forfaitaire systeem en het zwartwerk. Het contact tussen de bedrijven verloopt daardoor evenmin optimaal.

De voorzitter : Het idee om scharreleieren op de hoeve te verkopen om de band tussen producent en consument te versterken, is al te idyllisch. Is de biolandbouw in staat om de grote distributiekanaalen te bevoorraden ?

De heer André Denys : Daarom is het aangewezen om iemand van Colruyt uit te nodigen.

De voorzitter : We zullen tegelijkertijd iemand van de Europese Unie vragen.

De heer Jan Penris : Wat doet u besluiten dat de landbouw met een slecht imago kampt ?

De heer Wim Vandenberghe : In de media verschijnen alleen maar negatieve berichten over de landbouw. Het beeld dat mensen die niet vertrouwd zijn met de landbouw ervan hebben, is vreemd.

4. Toelichting door de heer Hugo Baert, Beroepsvereniging van de Biologische Verwerkers en Verdelers (Probila)

De heer Hugo Baert, Probila : Probila is de beroepsvereniging van de biologische verwerkers en verdelers, en werkt als mede-eigenaar van het biogarantiemerk mee aan de ontwikkeling van het biogarantie lastenboek.

Ik vermoed dat onze visie gedeeltelijk gelijk zal zijn aan die van de heer Vandenberghe. Als verwerker is het niet eenvoudig om een uitspraak te doen over de landbouw. Daarom wil ik vooral enkele ideeën lanceren.

Probila bewaakt en bewaart de bio-kwaliteit, en werkt aan een voortdurende evolutie in de wetgeving en de aanpak. Zo wordt de bio-landbouw nu geconfronteerd met genetisch gemanipuleerde gewassen. Voorts zijn een aantal verwerkingsprocessen recent onmogelijk gemaakt.

Ik benader duurzame landbouw niet louter vanuit de biologische sector omdat de landbouw in zijn geheel duurzaam moet worden. Daartoe is een visie en missie met duidelijke doelstellingen nodig. Die doelstellingen kunnen gerealiseerd worden, rekening houdend met allerhande parameters. Precies daarom moeten we dringend een definitie van het begrip duurzaamheid schrijven. Die definitie moet voor een kader zorgen waarin elke duurzame

landbouwpraktijk zich terugvindt. Dat kader moet de basis vormen voor een structuur en richtlijnen. Het lijkt idealistisch, maar dat is uiteindelijk de richting die de biologische landbouw wil uitgaan.

Een duurzame landbouw kan niet zonder aandacht voor de duurzame verwerking van de producten. Dat is momenteel onvoldoende het geval. Wij hebben enkele ideeën terzake en zullen die nader uitwerken tot een duidelijke visie en dito doelstellingen.

De biologische sector wordt te weinig betrokken bij bepaalde onderhandelingen. De oprichting van fora waarop de verschillende landbouwmethodes aan bod kunnen komen, zou de duurzaamheid ten goede komen. Gisteren vond een vruchtbare vergadering plaats over de traceerbaarheid van landbouwproducten, waarop heel wat vertegenwoordigers uit de conventionele sector aanwezig waren. Zoiets is zeer positief.

Bioproducten worden ook te vaak als alternatief bestempeld. Het is natuurlijk wel zo dat wij een bepaalde filosofie hanteren en dat er ook rekening wordt gehouden met niet-economische richtlijnen.

Wat verwerking en distributie betreft, stellen we vast dat het aanbod voor de consument de laatste jaren zeer ruim is. Denk maar aan het aanbod in de grootwarenhuizen als Colruyt, Carrefour en Delhaize, die zich nog verder ontplooiën.

Ten slotte schenken wij ook aandacht aan aspecten die niets te maken hebben met de biologische landbouw op zich, zoals de verpakking.

De heer Jacques Laverge : Ik vraag om bij het horen van de grootdistributie, niet alleen rekening te houden met Colruyt, maar ook met Delhaize en Carrefour. Zij hanteren elk een eigen visie op de aanpak van de verkoop van deze producten aan de consument. Ook de kleinhandelaars moeten hun visie kunnen geven.

Hoe ziet u de integratie van de biologische in de gangbare landbouw ? U wilt af van de stempel 'alternatief', maar bioproducten profileren zich vaak als alternatief.

De heer Hugo Baert : Ik denk aan een platform duurzame landbouw, waarin zowel de biologische landbouw als alle andere landbouwmethodes vertegenwoordigd zijn.

De heer Jan Penris : U pleit voor meer duurzaamheid in de distributie van de producten. Zullen we

dan geen kruiden meer kopen in plastic potjes ? Hoe ver wilt u daarin gaan ?

De heer Hugo Baert : We onderzoeken zelf nog hoever we daarin willen gaan, maar duurzaamheid is ruimer dan alleen de landbouwproducten.

De heer Jan Laurys : U staat in voor de opstelling van de lastenboeken. Impliceert dat ook de controle en opvolging ? Zo niet, wie houdt zich daar mee bezig ?

De heer Hugo Baert : Wij werken mee aan de opstelling van het lastenboek. In België controleren twee organisaties de toepassing van de regels. Elk jaar evalueren we samen met deze organisaties de verschillende problemen en eventuele oplossingen.

De heer Jacques Laverge : Veilingen zijn een belangrijke bron van verwerking en commercialisering van landbouwproducten. Hoe ziet u de integratie ?

De heer Hugo Baert : Veilingen zijn belangrijk, omdat de landbouwers zich er kunnen groeperen om hun producten aan te bieden. Elke schakel heeft nut en is belangrijk. Het gaat om coöperaties van boeren. De veilingen in de biolandbouw moeten continu evolueren. Ik verwijs naar de problemen die rezen bij de melkronde. Er werd een nieuwe structuur opgezet, die veel beter is dan de vroegere. De coöperatieën kunnen zo een meer gediversifieerd aanbod doen.

De heer Jean-Pierre De Leener : De heer Baert vertegenwoordigt Probila, die samen met de rest van de sector houder is van het keurmerk biogarantie. Het lastenboek daarvan komt niet overeen met het lastenboek voor biologische productie dat bij KB werd opgelegd. Iemand die wordt gecontroleerd door een controlemechanisme dat werd geaccrediteerd door de federale overheid, kan zeggen dat hij biologische producten verkoopt. Voor de stempel biogarantie moet hij zich echter aansluiten bij de VZW Biogarantie en dat lastenboek opvolgen, dat net iets meer vraagt en waarvoor hij individueel moet bijdragen. De controle gebeurt wel door dezelfde controlemechanismen. Deze situatie is historisch te verklaren.

De heer Hugo Baert : We willen ons zeker niet afsluiten van de Europese en federale wetgeving. In het lastenboek voor de plantaardige sector verwijzen we naar de Europese wetgeving. Voor de dierlijke wetgeving verwijzen we naar het KB, al aanvaarden we voor de verwerking van dierlijke producten drie bepalingen niet. Biogarantie voorziet

daarbovenop in een beperkte normering voor verpakking en erkent bijkomende lastenboek zoals voor de verwerking van biologische katoen.

De heer Jacques Laverge : Bestaan er nog andere labels ?

De heer Hugo Baert : Verschillende jaren geleden heeft VELT een lastenboek opgelegd. Na de invoering van de Europese regelgeving voor de plantaardige sector heeft de sector beslist om alle wetgeving en verschillende labels in het biogarantielastenboek te gieten. Biogarantie is trouwens een instrument van de hele sector geworden, aangezien de hele sector daarin zeggingskracht heeft. Het moet een herkenningspunt zijn voor de consument.

Wallonië heeft een eigen label. Daarnaast zijn er nog de vele buitenlandse labels.

De heer André Denys : Moeten we niet streven naar één Europees label ?

De heer Hugo Baert : Dat is zeker de bedoeling. Momenteel kunnen slechts een beperkt aantal producten het Europese label dragen. 95 procent van de ingrediënten moet immers afkomstig zijn van de Europese Unie.

De heer Jan Laurys : Het eurolabel en de wettelijke bepalingen vormen dus de basis en daar bovenop heb je nog een aantal regels die bijkomende criteria opleggen.

De heer Hugo Baert : De goederen circuleren vrij in de Europese markt. Uit het buitenland kunnen dus alle mogelijke producten komen. Zij kunnen alle het biogarantielabel aanvragen, behalve als ze een of meer van de genoemde drie ingrediënten bevatten.

De heer André Denys : Biogarantie steunt dus het streven naar één Europees biogarantielabel ?

De heer Hugo Baert : Niet alleen onze organisatie ondersteunt dat, de hele biologische landbouw zou dat moeten doen.

De heer André Denys : Is dat doel haalbaar ?

De heer Hugo Baert : Ja. Er zijn alleen wat problemen in de dierlijke sector en de bijkomende, landseigen vereisten.

De heer André Denys : Wij kunnen dus in een voorstel van resolutie op realistische wijze aan de Vlaamse regering vragen om te streven naar on-

derhandelingen over een Europees biogarantie-label ?

De heer Hugo Baert : Ja. Duitsland heeft inmiddels bewezen dat men van een veelheid van privé-labels door hard werken kan gaan naar een eengemaakt label.

De heer Jan Laurys : Betekent dat niet concreet dat het strengste systeem de norm wordt ?

De heer Hugo Baert : Niet noodzakelijk. Men moet een kader ontwerpen, waarin iedereen zich kan terugvinden. Voor de dierlijke sector betekent dat een richtlijn die zowel voor de intensieve veeteelt in het Noorden als voor de extensieve in het Zuiden haalbaar is. In de plantaardige sector bestaan niet zo'n grote verschillen, waardoor een regeling eenvoudiger is.

De heer Roland Van Goethem : De vorige spreker had bedenkingen bij de vergoeding voor de biologische landbouw. Uw vereniging wil de prijs zo laag mogelijk houden, maar zal er niet altijd een prijsverschil met de gangbare landbouw blijven bestaan ? Of kan men dat wegwerken ?

De heer Hugo Baert : Het is niet onze vereniging, maar de distributiesector die streeft naar lage prijzen. Prijsvorming is een erg ingewikkeld probleem. Men moet dat omvattend bekijken voor de hele landbouw. Sommige distributeurs, zoals Delhaize, zijn bereid om iets meer te betalen voor Belgische producten. Alleen als ze er geen meer vinden, trekken ze naar het buitenland. Onze vereniging streeft naar regels om de Belgische landbouw te motiveren. Maar de drie grote distributeurs Delhaize, Carrefour en Colruyt hebben elk op zich al een verschillende visie op die kwestie.

De heer André Denys : En Europa nog een andere. Zou het niet interessant zijn ook de zaak van het biogarantielabel ter sprake te brengen in het gesprek met de vertegenwoordiging van Europa ?

De voorzitter : Ja. Wij zullen het niet alleen over de biologische landbouw op zich, maar ook daarover kunnen hebben.

De heer Jean-Pierre De Leener : Europa stuurt erop aan dat men de richting uitgaat van de bestaande verordening en van één Europees label. In het kader van de steun voor plattelandsontwikkelingsplannen wordt bijvoorbeeld het steunen van privé-labels niet toegestaan. De lastenboeken in de verschillende lidstaten zijn dan weer erg uiteenlopend.

De heer André Denys : Wat verhindert Vlaanderen om zich in te schakelen in de Europese verordening ?

De heer Jean-Pierre De Leener : Wij zijn al ingeschakeld, alleen zijn wij op sommige punten iets strenger.

De heer André Denys : Daar kunnen wij nu toch iets aan doen ?

De heer Jean-Pierre De Leener : Sinds 1 januari 2002 wel, ja. Tevoren hadden wij enkel adviesrecht bij de federale beslissing. In die tijd vroegen wij de producenten welk standpunt zij verdedigd wensten te zien. Wij verkozen de Europese norm, maar zij zelf hebben toen om die verstrenging gevraagd.

De heer Jacques Laverge : Waarom wil de sector zelf dat de lat hoger wordt gelegd ?

De heer Hugo Baert : Omdat sommige criteria uit de verordening niet voldoen. Bovendien wilde men een voorbeeldrol spelen ten aanzien van de Europese regelgeving. Men vond dat die in de richting van verstrenging moest evolueren. Er werd gelobbyd om dat te bewerkstelligen, maar het is niet gelukt. Wij moeten ons nu bezinnen over een nieuwe aanpak van het lobbywerk.

De heer André Denys : Die strengere criteria zorgen toch voor een concurrentienadeel ?

De heer Hugo Baert : Alleen op korte termijn en in de dierlijke sector. Het is niet de bedoeling dat wij blijvend scherper zijn dan de Europese norm.

De heer Jacques Laverge : Scherpere normen betekenen hogere prijzen. De prijselasticiteit is ook gelimiteerd bij de consument. Werkt men zichzelf niet buiten de grootdistributie ? Wil men zich exclusief gaan richten op de alternatieve winkel, markt en consument ?

De voorzitter : Wil men zich voortaan richten op de hele markt of alleen op het reeds gemotiveerde segment ?

De heer Hugo Baert : Men mag dat niet te eng zien. De bedoeling is in de eerste plaats om risicofactoren in de dierlijke sector weg te werken. Het veevoeder wordt daardoor iets moeilijker produceerbaar, maar tegelijk eenvoudiger van samenstelling. Het prijsverschil leidt niet noodzakelijk tot onbetaalbaarheid in vergelijking met buitenlandse producten. De Nederlandse melk is bijvoorbeeld

inderdaad iets goedkoper, en ook de Noorse, maar die wordt gesubsidieerd, wat het beeld vertekent.

De heer André Denys : Ik stel voor dat wij de heer Baert opnieuw uitnodigen op de dag waarop de grootdistributeurs komen, zodat wij hen kunnen confronteren met zijn visie.

De voorzitter : Dat is mogelijk.

5. Toelichting door de heer Geert Gommers, Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze (VELT)

De heer Geert Gommers : Iedereen heeft een informatiemapje gekregen met de tekst die de leidraad is voor de tussenkomst van vandaag.

Eerst wil ik het hebben over de historiek van VELT. Deze vereniging stond ongeveer 25 jaar geleden aan de wieg van de biologische landbouw in Vlaanderen. De laatste jaren is de biologische landbouw echter in een stroomversnelling terechtgekomen. Daardoor zijn er uit VELT verschillende andere organisaties ontstaan, bijvoorbeeld BLIK, dat instaat voor de controle en de certificering van biologische producten, BLIVO, dat voorlichtings- en demonstratieprojecten verzorgt voor biologische boeren en Bioform Vlaanderen, de koepelorganisatie van de biologische landbouw in Vlaanderen. Daardoor ontwikkelt VELT zich op dit ogenblik ten volle als ecologische consumentenorganisatie, wat tot nog toe een maatschappelijke lacune was.

De tekst van de professoren Reheul, Mathijs en Relaes formuleert een toekomstvisie voor een duurzame land- en tuinbouw in Vlaanderen. Het uitgangspunt is dat we een duurzame landbouw willen ontwikkelen in Vlaanderen. Dan moet men eerst het begrip duurzaamheid definiëren. Drie aspecten komen daarin aan bod : het economische, het ecologische en het sociale. De uitdaging bestaat erin die drie aspecten te concretiseren in de Vlaamse situatie.

Ik wil mijn tussenkomst in twee luiken indelen. Eerst zal ik het hebben over de verhouding tussen de biologische en de duurzame landbouw. Vervolgens zal ik dieper ingaan op de rol van de consument. Duurzame productie is namelijk mogelijk, op voorwaarde dat de consument bereid is daarvoor te betalen.

In Vlaanderen ontwikkelt de landbouw zich niet echt op een duurzame manier. Het aantal boeren

gaat achteruit en dat wijst erop dat de sector economisch onvoldoende efficiënt is. De landbouw in Vlaanderen is erg belastend voor het milieu. Ten slotte is ook het sociaal draagvlak klein. De mensen weten niet meer hoe het voedsel geproduceerd is en de waardering voor de boer is sterk gedaald.

Kan de biologische landbouw hier een oplossing bieden ? Op economisch vlak scoort de biolandbouw goed. Het aantal bioboeren stijgt en daarmee is het de enige sector van de landbouw waar er een groei is. Over het ecologische aspect moeten we niet lang uitweiden. Studies hebben voldoende aangetoond dat deze vorm van landbouw minder belastend is voor het milieu. Over het sociale draagvlak kan men twee vaststellingen doen. De vraag is groter dan het aanbod en dat leidt tot een belangrijke import van bioproducten uit het buitenland. Verder is de biologische landbouw maatschappelijk relevant. Er komen vragen van consumenten en van boeren die willen omschakelen. De biologische landbouw kan dus een oplossing zijn.

In de toekomstvisie van de professoren Reheul, Mathijs en Relaes komt de biologische landbouw echter slechts zijdelings aan bod en in het voorstel van resolutie van de heren Laverge en Denys al helemaal niet. Als men streeft naar duurzame landbouw, dan moet men keuzes maken en dat is in deze teksten niet het geval. Er worden verschillende sporen opengelaten. Ook de grondloze bedrijven en de grootschalige bedrijven moeten zich verder kunnen ontwikkelen en moeten zelfs gestimuleerd worden. Dit biedt echter weinig of geen garanties voor duurzaamheid.

De duurzame landbouw wordt soms voorgesteld als een derde weg tussen de hoogtechnologische en de biologische landbouw. Een strikte scheiding tussen duurzame en biologische landbouw is volgens ons moeilijk aanvaardbaar. Studies hebben immers voldoende aangetoond dat de biologische landbouw één van de meest duurzame vormen van landbouw is. Daarom mogen we ons niet vastpinnen op een bepaald percentage. Het voorstel van resolutie stelt dat er moet worden gestreefd naar 10 procent biologische landbouw en naar 90 procent duurzame landbouw. Ook het regeerakkoord had het over een streefcijfer van tien procent biologische landbouw in 2010. Wij menen dat de biologische landbouw de kans moet krijgen om zich te ontwikkelen, eventueel boven die tien procent.

De heer André Denys : Het voorstel van resolutie heeft de bedoeling een politieke doelstelling naar voor te schuiven. Biolandbouw kan duurzame landbouw stimuleren. Het is niet de bedoeling om

de biologische landbouw te limiteren tot 10 procent.

De heer Geert Gommers : Biolandbouw kan inderdaad een voortrekkersrol vervullen maar is de meest duurzame vorm van landbouw in Vlaanderen. De drie parameters voor duurzaamheid zijn : economische efficiëntie, ecologie en sociaal draagvlak. Biologische landbouw is niet de enige duurzame vorm van landbouw. Men mag echter niet de indruk wekken dat er een strikte scheiding is tussen biologische en duurzame landbouw.

De heer André Denys : We willen duidelijke beleidsdoelstellingen formuleren. Biologische landbouw is inderdaad de meest verregaande vorm van duurzame landbouw, maar er zijn ook tussenvormen mogelijk. Hoe kan de biologische landbouw een rol spelen bij het stimuleren van dergelijke tussenvormen ?

De heer Geert Gommers : Mechanische en thermische onkruidbestrijding zijn ingevoerd in de biologische landbouw omdat men daar geen chemische en synthetische bestrijdingsmiddelen mag gebruiken. De technieken zijn overgenomen, niet enkel door de geïntegreerde landbouw maar ook door de klassieke landbouw. Dat is een mooi voorbeeld van de voortrekkersrol van de biologische landbouw. Doordat biologische landbouw productiemethodes met andere uitgangspunten hanteert, worden andere oplossingen gevonden, die dan overgenomen worden.

Er is te weinig fundamenteel en toegepast onderzoek voor de biologische landbouw. Pas als hieraan voldaan is, kunnen de productiemethodes overgenomen worden door de traditionele landbouw.

De heer Jan Laurys : Vindt de spreker dat alle landbouw biologisch moet worden of is er een tussenvorm mogelijk ? Is er concurrentie tussen biologische landbouw en andere vormen ? Heeft de biologische landbouw voordeel bij het slechte imago van de klassieke landbouw ? Zij kunnen dan immers hogere prijzen vragen.

De heer Geert Gommers : Het is niet de bedoeling dat biologische landbouw zich ontwikkelt ten koste van de klassieke landbouw. Dergelijk uitgangspunt vernietigt de duurzaamheid in de biologische landbouw. Het is wel zo dat bij voedselcrisissen de consument meer biologische producten koopt. We willen de consumenten overtuigen op basis van argumenten : biologische producten zijn gezonder, lekkerder, milieuvriendelijk geproduceerd, waarbij meer aandacht besteed wordt aan dierenwelzijn.

De heer André Denys : We vinden dat alle vormen van landbouw milieuvriendelijker moeten produceren, gezondere producten voortbrengen en economisch draagbaar blijven. Dat betekent dat de subsidies gelijk moeten verdeeld worden en dat de biologische landbouw niet positief mag gediscrimineerd worden.

De heer Geert Gommers : Omschakeling naar biologische landbouw is moeilijk, onder meer omwille van de andere teelttechnieken. Op dat moment is een extra ondersteuning verantwoord. Biologische producten hebben immers een meerwaarde, onder meer op ecologisch en sociaal gebied.

Het is zeer belangrijk om de consumenten nauw te betrekken bij de evolutie naar een duurzame landbouw. Als men wil dat de boeren een duurzame productiemethode ontwikkelen, moet men ook de consument aanzetten tot duurzaam consumeren. Dat is tevens de enige garantie dat men kopers gaat vinden voor producten met een hogere prijs. De link tussen producent en consument is de laatste decennia bijna volledig verloren gegaan. Wil men de duurzame productiemethode van de producent ondersteunen, dan moet men dat ook doen bij de consument.

De overheid kan heel wat doen om de consument te laten omschakelen naar een ecologisch voedingspatroon, naar het eten van seizoensgebonden groenten en minder vlees. Dat zijn belangrijke zaken die maken dat het duurzame aspect bij de consument ook in de praktijk vertaald kan worden. In die zin is het belangrijk dat bewustmaking en participatie in duurzame consumptiepatronen ontwikkeld worden ter ondersteuning van de boer die te velde duurzaam produceert.

De belangrijkste drempel voor consumenten om naar duurzame producten om te schakelen, is de hogere prijs. Dat is een logische reactie van een consument die niet weet waarin het verschil zit tussen het bio- en het gangbare product. Het is heel belangrijk om informatie te geven over de reden van de hogere prijs. Mensen moeten weten waarom bioproducten duurder zijn, anders haken ze af. Als men bewust wil kiezen, moet men de productiewijze van het product kennen. Het is heel belangrijk dat dit aspect toegelicht en uitgewerkt wordt. Het is essentieel om een zicht te krijgen op de kostenstructuur van het product. Op dit ogenblik is dat een black box. Dat geeft geen vertrouwen om een dergelijk product te kopen. In samenspraak met de sector en de overheid moet dat zo concreet en zichtbaar mogelijk worden. Momenteel beseft de consument niet dat van een liter biomelk, die 37

frank kost, 15 frank naar de bioboer gaat en dat hij daarmee dan ook een boerderij ondersteunt die misschien in zijn gemeente ligt.

Het internaliseren van externe kosten gebeurt heel weinig bij de prijs van conventionele producten. De bioproducent bespaart de samenleving een hoop kosten, onder meer wat pesticiden en bemesting betreft, maar men ziet dat niet onmiddellijk in de prijs van het product. Een bioproduct is immers niet goedkoper en een gangbaar product duurder. Dat is een hiaat van het principe 'de vervuiler betaalt'. Dat principe zou men moeten doortrekken, zodat de prijs van gangbare producten hoger zou liggen. Dat is een meer realistische weergave van de effectieve kostprijs van het product.

Voorts moet men aspecten zoals seizoensgebondenheid en een ecologisch voedingspatroon durven onder ogen zien. Het is heel belangrijk dat zoiets gestimuleerd wordt. In VLAM is enerzijds een subgroep Bio opgericht, waarvan het budget evenwel nog altijd heel beperkt is. Anderzijds worden promotiecampagnes gevoerd om het vleesverbruik te stimuleren. Daar heb ik heel wat vragen bij. In Vlaanderen zijn er heel wat mestproblemen. Het aantal vegetariërs neemt toe en het aantal veeboeren daalt. Als men dergelijke promotiecampagnes ontwikkelt, dient men het economische belang van de veeboeren maar dat past niet in het kader van een duurzaam beleid. Alleen het economische aspect wordt gevaloriseerd ; de sociale en ecologische aspecten worden over het hoofd gezien. Daarom is het belangrijk dat, als men maatregelen ontwikkelt voor boeren om duurzaam produceren mogelijk te maken, men naar de consument bewustmakingsacties gaat ontwikkelen over een ecologisch voedingspatroon met minder vlees.

Het is logisch dat consumenten niet meer weten vanwaar hun voeding komt. Een voorbeeld. In Vlaanderen zitten veel varkens maar men ziet die niet. De dieren zitten in stallen en komen niet meer naar buiten. Het voeder komt van Zuid-Amerika ; de productie gebeurt in Vlaanderen maar de dieren worden verkocht in bijvoorbeeld Korea, voorzien van het Certus-label. De mest blijft wel achter in Vlaanderen. Als de overheid dergelijke zaken ondersteunt, dan is ze niet met duurzaamheid bezig.

De heer André Denys : De landbouw duurzamer maken kan niet op de wijze zoals de heer Gommers stelt. Als men de gangbare landbouw door het voorbeeld van biologische landbouw ertoe wil aanzetten om duurzamer te werken, moet men geen campagne voeren om mensen ervan bewust te

maken om minder vlees te eten. Een goede invalshoek is wel dat men hen ertoe aanzet om gezond vlees te eten. Men gaat de problemen niet oplossen door de wereld te hervormen. Ik probeer veranderingen stelselmatig ingang te doen vinden. Als men stelt dat het belangrijk is om van een gangbare naar meer duurzame landbouw te gaan, dan moet men de consument bewustmaken maar wel laten wat hij graag heeft. Daarbij moet men ook rekening houden met de plaats waar de consument koopt. De mensen doen hun inkopen steeds meer in grote distributiebedrijven. Die laatste spelen ook in op de trend naar meer biologische producten. We moeten nagaan hoe men daarop kan inspelen. De vraag bij de consument is groter dan de huidige productie. Het is dan ook beter om dergelijke handicaps te onderzoeken.

De overheid heeft een rol te spelen op het vlak van bewustmaking, educatie en subsidiëring. Als men 10 procent biologische landbouw wil hebben, is het logisch dat van het bedrag dat de overheid ter beschikking stelt, 10 procent naar het biologische beleid en 90 procent naar het meer duurzame beleid gaat. Een dergelijk beleid moet er niet op gericht zijn om de wereld te hervormen, maar om de bestaande handicaps weg te werken. Is dat geen betere aanpak dan te blijven hangen in de tegenstelling tussen biologische en gangbare landbouw? Het is essentieel dat de biologische landbouw meehelpt om de gangbare landbouw duurzamer te maken. Met de visie die de heer Gommers vertolkt, blijft iedereen te veel in het eigen hokje zitten.

De heer Geert Gommers : In Vlaanderen en België is de vraag naar bioproducten groter dan het aanbod. Een logische reactie is dan dat men het aanbod gaat ondersteunen. Momenteel wordt ongeveer 80 procent van de verkochte biologische producten geïmporteerd. Als men dat percentage wil verlagen, dan is het belangrijk dat men de biologische productie in Vlaanderen gaat stimuleren. Het is niet evident voor een gangbare boer om naar de biosector om te schakelen. Daarom is er extra ondersteuning nodig.

We willen de tegenstelling tussen bio- en gangbare landbouw niet op de spits drijven.

De technieken die ontwikkeld worden in de biologische landbouw kunnen later ook gebruikt worden in de traditionele landbouw. De mechanische onkruidbestrijding is daarvan een goed voorbeeld. We hebben daar geen enkel probleem mee. Wel integendeel. Het kan slechts toegejuicht worden dat de traditionele landbouw evolueert in een meer ecologische en sociale richting. Biologische land-

bouw vraagt meer inspanningen dan traditionele landbouw. Het is dan ook logisch dat de bioboeren ondersteund worden.

Over vlees het volgende nog : er wordt te veel vlees geproduceerd in verhouding tot de consumptie. Gezien de zware sociale en ecologische gevolgen moet de overheid haar verantwoordelijkheid durven te nemen. Minder vlees eten is trouwens goed voor gezondheid en milieu en moet dus aangemoedigd worden. Het motto 'minder maar beter, bio dus', is hier zeker van toepassing.

De heer André Denys : De leefbaarheid van de bestaande bedrijven komt daardoor in het gedrang. Tienduizenden arbeidsplaatsen komen op de tocht te staan. Er kan beter werk gemaakt worden van mestverwerking en mestexport.

De heer Geert Gommers : Uw voorstel om evenveel vlees te blijven produceren staat haaks op de twee andere pijlers.

Minister Vera Dua : Het probleem van de vleesconsumptie wordt vooral door de derdewereldbeweging naar voren geschoven. Als iedereen evenveel vlees zou eten als wij, dan zou er geen plaats zijn voor de kweek van veevoeders.

Vlees is echter niet a priori ongezond. Het is niet de taak van VLAM om de vleesconsumptie te ontmoedigen. Het kan wel wenselijk blijken om andere voedselpatronen aan te moedigen. Dat is echter geen taak voor Landbouw, maar voor Volksgezondheid.

We verwachten soms te veel van de sector van de biologische landbouw. Het is de taak van de overheid en niet van de biosector om de in de biolandbouw ontwikkelde technieken over te brengen naar de traditionele landbouw.

De biologische landbouw krijgt weliswaar subsidies voor mechanische onkruidbestrijding, maar meer dan 99 procent van de overheidssteun gaat momenteel naar traditionele landbouw.

De heer Jacques Laverge : U zegt dat de consument moet worden gestimuleerd om meer biologisch te consumeren, maar wijst er tegelijk op dat de productie niet kan volgen. Hoe komt het dat de Vlaamse productie de consumptie niet kan volgen? 80 procent van de biologische producten moet worden ingevoerd.

Minister Vera Dua : Dat is voornamelijk een gevolg van de zeer intensieve landbouw in Vlaande-

ren. Daardoor is het zeer moeilijk om over te schakelen op biologische landbouw. In Wallonië is dat veel gemakkelijker, gezien de grotere beschikbare oppervlakte.

De heer Geert Gommers : De consument heeft weinig zicht op de manier waarop het vlees geproduceerd wordt. Biologische landbouwproducten scoren beter op het vlak van dierenwelzijn, gezondheid en smaak. Het is dan ook logisch dat de consument voor bioproducten kiest. De huidige productiewijzen in de traditionele landbouw worden niet langer maatschappelijk aanvaard. De Vlaamse traditionele landbouw kan moeilijk overschakelen op biolandbouw, omdat er een verregaande specialisatie heeft plaatsgevonden in vaak grootschalige bedrijven. Aangezien er in Wallonië meer extensief geteeld wordt, is verloopt de omschakeling daar veel gemakkelijker.

De heer Jan Penris : Waarom denkt u dat er geen maatschappelijk draagvlak bestaat voor de huidige vleesproductie ? Het klopt dat er in de media een negatief beeld wordt opgehangen, maar ikzelf noch mijn kiezerspubliek hebben problemen met de huidige productiewijzen.

Een dochtervereniging van uw vereniging zou zich bezighouden met controle en certificering. In hoeverre is deze dochtervereniging concurrentieel met Probila ?

De heer Geert Gommers : Uit VELT zijn andere organisaties ontstaan die een andere zetel hebben en dus helemaal los zijn komen te staan van VELT. VELT is een consumentenorganisatie voor biovoeding en biolandbouw. Voorlichting, controle en certificering gebeuren door andere organisaties.

De heer Jan Penris : Heeft BLIK een eigen label ?

De heer Geert Gommers : Neen. Er is slechts één Belgisch label : het biogarantielabel. Daarnaast zijn er buitenlandse labels, bijvoorbeeld het Nederlandse ekolabel, dat op bioproducten die in Nederland geteeld worden, voorkomt.

De vraag naar bioproducten is groter dan het aanbod. Wie begaan is met zijn voeding, is dus geneigd over te stappen op bioproducten. Milieuvriendelijk geteelde producten die lekkerder smaken liggen logisch gezien beter in de markt. Ik heb niet gezegd dat iedereen een probleem heeft met de klassieke landbouw.

De heer Jef Van Looy : Twee jaar geleden hebben we De Dobbelhoeve bezocht. Dat is een biologi-

sche melkveehouderij in Schilde. In een schuur werden groenten verkocht. In het voorjaar verkoopt men er alleen maar Spaanse of Noord-Afrikaanse producten. Daarom moeten we dringend serres en verwarmde serres bouwen om voldoende groenten te kunnen aanbieden. Maar minister Dua heeft zich vanmorgen nog verzet tegen glasbouw.

Minister Vera Dua : Het project waar u naar verwijst betreft een serre van 9 hectare in een landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

De heer Jef Van Looy : Het is wel één serre voor vier gezinnen.

Minister Vera Dua : Na het negatieve advies wordt nu naar een betere vestigingsplaats gezocht.

De heer André Denys : De biomarkt wordt voor 80 procent vanuit het buitenland gevoed. We moeten ernaar streven de helft van die import te vervangen door eigen productie. Een manier om dat te doen, is handicaps wegwerken. Ik stel bijvoorbeeld vast dat ons biogarantie label strenger is dan de Europese verordening. Moet de versnipperde biosector niet eens een gezamenlijke strategie uitbouwen om het aanbod te verhogen ?

De heer Jan Laurys : In een aantrekkende markt is het logisch dat het aanbod niet volgt. Maar moeten we een aantrekkende markt steunen ? Het probleem zou vanzelf moeten verdwijnen mits we enkele beperkingen wegwerken. Ik twijfel of de biologische landbouw ooit zal kunnen voldoen aan de vraag. Zouden we de beperkte middelen daarom niet beter in de klassieke landbouw investeren zodat die zich kan aanpassen aan de vereisten van de biolandbouw ?

De voorzitter : Waarom zouden we niet proberen de gangbare landbouw duurzaam te maken ? Kan de hele landbouwsector ooit tot biolandbouw omgevormd worden ?

De heer Geert Gommers : We moeten realistisch blijven : de biolandbouw is de meest duurzame vorm van landbouw en moet daarom alle kansen krijgen. Op vragen zoals 'kan bio de wereld redden ?' of 'kan de hele landbouwsector ooit tot bio omgevormd worden ?' kan niemand antwoorden. Dat zal de toekomst uitwijzen. Intussen moeten we bio wel een eerlijke kans geven.

Belangrijk is dat we in de discussie over duurzame landbouw voldoende rekening houden met het economische, het ecologische en het sociale. Het gebrekkige aanbod is een economisch probleem,

maar de vraag naar bioproducten is reëel en daar moet het beleid op inspelen. Bovendien is de bio-sector het enige landbouwsegment waarin het aantal boeren stijgt.

De heer Jacques Laverge : Maar er blijft een tekort van 80 procent.

De heer Geert Gommers : Dat tekort kunnen we niet van vandaag op morgen wegwerken, maar het is evenmin een argument om te zeggen dat de biolandbouw onze inspanningen niet waard is. Het is een gevolg van de verregaande specialisatie in vaak grootschalige bedrijven, waardoor gangbare bedrijven soms heel ver van bio verwijderd zijn. Bovendien verwacht men heel veel van de biolandbouwers. Is het dan niet logisch dat die mensen steun verdienen ? In het actieplan Biologische Landbouw wil met proefboerderijen open stellen voor klassieke landbouwers. Maar de bioboer moet terwijl hij toelichting geeft, zijn bedrijf leefbaar houden.

De voorzitter : We moeten onze middelen spreiden in functie van het perspectief. De vraag waar we met de huidige investeringen zullen uitkomen, is logisch. De vraag is of we in de klassieke landbouw investeren om die duurzaam te maken, dan wel in de biolandbouw.

De heer Geert Gommers : De biolandbouw stimuleren zal de klassieke landbouw doen volgen. In bioboerderijen kunnen we klassieke landbouwers informeren over teelttechnische zaken.

Minister Vera Dua : De biolandbouwers komen net uit hun pioniersperiode, waarin hun distributie slecht georganiseerd was. Omdat iedereen iedereen kende, volstond het met een volgeladen vrachtwagen naar de biowinkel te rijden. Nu probeert de sector zijn afzet beter te organiseren. Zo heeft het lang geduurd voor een bedrijf bereid was een aparte ophaalronde te organiseren voor biomelk. Maar door allerlei problemen wou het bedrijf geen biomelk meer ophalen in Vlaanderen waarna de sector opnieuw moest onderhandelen met de melkerijcoöperatieven over een nieuw afzetkanaal. De administratie Landbouw zal twee ketenanimatoren aanwerven die dergelijke problemen moeten helpen op te lossen.

Het probleem is dat deze kleine sector zich moet omvormen tot een kleine professionele sector om zijn eigen weg te vinden. Van zodra bioproducten vermengd worden met andere producten, verliezen ze immers hun waarde. Ook in deze kleine sector merkt men nu dat landbouwers vaak met hun pro-

ducten blijven zitten omdat alles vrijwel tegelijkertijd op de markt gebracht wordt. De bioboeren maken nu mee wat de gewone boer al jaren meemaakt : de distributiesector is keihard en zuigt de landbouwer uit.

De heer Frans Wymeersch : Ik hoor hier dat het aanbod de vraag niet zou volgen. Ik ben van oordeel dat het principe van de vrije markt hier niet kan spelen door de aanwezigheid van een marktverstoringselement. Het is tegenwoordig bon ton om voor biologische producten te kiezen. Volgens de heer Gommers zou het maatschappelijk draagvlak voor een voortzetting van de steun aan de gangbare landbouw zoals in de voorbije decennia afnemen en hij bewijst dit aan de hand van het toenemend aantal vegetariërs en het dalend aantal boeren. Ik ben er echter van overtuigd dat deze fenomenen te wijten zijn aan het feit dat de gangbare landbouw onder meer van media en onderwijs alleen maar negatieve aandacht krijgt. Het is niet meer dan logisch dat dit doordringt tot de publieke opinie. Vindt de spreker de buitenmatige aandacht die aan elk individueel PCB-geval of ziek dier wordt geschonken, normaal ?

De heer André Denys : Ik meende begrepen te hebben van de heer Penris dat de landbouw helemaal niet met een imago-probleem kampt ?

De heer Frans Wymeersch : We hebben nood aan een objectieve berichtgeving over de sector. Een duurdere prijs moet verantwoord kunnen worden door de kwaliteit en ook de berichten daarover moeten correct zijn. Biologisch en duurzaamheid worden op dit moment uitgespeeld tegen de gangbare landbouw, waarbij de gangbare landbouw zonder veel woorden wordt bestempeld als minder goed. Ik denk dat heel de landbouwsector bekommerd is om de kwaliteit van haar producten.

De voorzitter : De vragen over de rol van de media horen niet thuis in deze commissie.

De heer Geert Gommers : De biologische landbouw komt jaarlijks in de media tijdens de week van de biologische landbouw in de maand juni. De bedrijven krijgen dan de kans te tonen hoe zij werken. Hierbij wordt uitgegaan van de eigen, specifieke uitgangspunten om te tonen hoe boeren biologisch werken en het is zeker niet de bedoeling om zich te ontwikkelen ten koste van de gangbare landbouw.

6. Toelichting door de heer Noël Devisch, Boerenbond (BB)

De heer Noël Devisch, Boerenbond : Ik feliciteer de heren Laverge en Denys met hun voorstel van resolutie.

Ik geef eerst de visie van de Boerenbond op duurzame landbouw. De samenleving heeft nieuwe verwachtingen van de land- en tuinbouw op het vlak van producten, productiewijze en de integratie van de landbouw in de maatschappij. Men vraagt om een landbouwmodel dat de nood aan voldoende en veilig voedsel combineert met de bescherming van milieu, natuur, dieren en een sociale aanvaardbaarheid van land- en tuinbouw. Dat veranderd maatschappelijk denken zorgt voor nieuwe uitdagingen voor de landbouw, vormt een nieuw spanningsveld in de relatie tussen producent en consument en roept vragen op over de ontwikkeling van de land- en tuinbouw in de komende jaren.

Wij kiezen ook resoluut voor duurzame land- en tuinbouw. Daarbij moeten vier aspecten worden gegarandeerd : de ecologische draagkracht, de economische haalbaarheid, de sociale rechtvaardigheid en de maatschappelijke aanvaarding. De agrarische ondernemers hebben ook recht op rechtszekerheid en bestaanszekerheid. Het is de hoofdplicht van land- en tuinbouw om voldoende en veilig voedsel, evenals non-foodproducten en producten die niet op de markt komen zoals natuurwaarde, te produceren op een manier die het productieapparaat intact houdt. Op die manier wil de Boerenbond tegemoet komen aan de wensen van de samenleving en meewerken aan de totstandkoming van een sterker maatschappelijk draagvlak voor de land- en tuinbouw in de toekomst.

Achter het tweede gedachtestreepje in de resolutie lezen we dat de consument bekommerd is om de productiemethoden en de kwaliteit van de landbouwproducten. Moeten we de voedselveiligheid daar niet aan toevoegen ? Kwaliteit is een marktgegeven, veiligheid is een taak van de overheid. Voedselveiligheid heeft niets te maken met vers of biologisch voedsel.

Er is nog heel wat werk te doen op het vlak van de sensibilisatie. Voedsel is nog nooit zo veilig geweest als nu. De landbouwsector heeft veel geïnvesteerd in veilige productiemethodes en zal dat ook blijven doen. De grootste risico's blijken voor te komen bij de grondstoffen van de landbouwproductie en in de keuken van de consument. Meer dan de helft van de voedselproblemen zou te wijten zijn aan fei-

ten die zich voordoen na het verlaten van de winkel.

Ik behandel de negen vragen aan de regering. Ten eerste zijn we het er volledig mee eens dat de drie parameters gelijkwaardig moeten doorwegen. Ik zou er nog een vierde aan willen toevoegen : de maatschappelijke aanvaarding.

Ten tweede zou het plattelandsontwikkelingsprogramma volgens de tekst van de resolutie deel moeten uitmaken van de duurzame landbouw. Is het niet beter om te zeggen dat het plattelandsontwikkelingsprogramma een instrument is om de doelstelling van duurzame landbouw tot stand te brengen ? Zo'n programma is maar goed als er een globaal geïntegreerd plattelandsbeleid is, een beleid waar ik met spanning op zit te wachten. Voor dit beleid zullen wel bijkomende middelen moeten worden uitgetrokken.

Op de derde vraag antwoordt de Boerenbond positief. De Boerenbond wil het maatschappelijk overleg over de modaliteiten van een moderne land- en tuinbouw niet uit de weg gaan, integendeel. We stellen ons open voor de rechtvaardige wensen en verwachtingen van de samenleving en willen haalbare criteria afspreken met de maatschappij. Die criteria willen we ons niet laten opdringen, we zullen ze zelf wel aanreiken.

Ten vierde klinkt de vraag naar rechtszekerheid en de toekomstmogelijkheden van zowel grondgebonden als niet-grondgebonden landbouwbedrijven ons als muziek in de oren.

Wij steunen de uitvoering van de aanvullende regeerverklaring. Veel van onze leden verwelkomen de verplaatsing en samenvoeging van vergunningen met bijhorende nutriëntenhalte. Veel van onze leden verwelkomen de mogelijkheid tot verplaatsing en, mits bepaalde voorwaarden, samenvoeging van vergunningen met bijhorende nutriëntenhalte. De aanpassing van de afstandsregels juichen wij toe. De afstandsregels juichen wij toe. Het blijft echter lang wachten op de implementatie. En dat geldt ook voor de administratieve vereenvoudiging. Na twee jaar overleg lijken er veeleer formuleren bij te komen.

Een krachtig beleid inzake mestverwerking is absoluut noodzakelijk, en dringend. Anders dreigt een catastrofe. De Boerenbond heeft daarenboven een plan voor vrijwillige afbouw. Wanneer kan de uitvoering beginnen ? Bij de afbakening van kwetsbare gebieden moet wel rekening worden gehouden met het economische effect.

Het reductiebeleid voor ammoniakemissie moet realistisch zijn. De Boerenbond hielp die reductie trouwens al flink vooruit. Men mag de jonge boeren echter niet te veel ontmoedigen.

Binnen het landbouwonderwijs, de voorlichting en het wetenschappelijk onderzoek moet meer aandacht besteed worden aan duurzaamheid. Maar zij moeten dan ook beter ondersteund worden.

De biologische landbouw is niet de derde weg, want er is er maar één : de duurzame landbouw. De biologische is daarvan een vorm, maar niet de enige. Zo is er ook de geïntegreerde fruitteelt. Die verschillende vormen kunnen naast elkaar bestaan. Het pleidooi voor een 90/10-verhouding vinden wij onverstandig. De dynamiek van de markt moet door de vraag worden bepaald. Als de Vlaamse regering die rol overneemt, dreigt het aanbod overgestimuleerd te worden. En dan storten de prijzen in.

Tot slot pleit de Boerenbond voor de snelle afbakening van de agrarische structuur, conform de spelregels die zijn vastgelegd in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Waar blijven de belofte 750.000 hectare voor beroepslandbouw ? Onze leden zijn er niet gerust in. Bij de afbakening van de natuurlijke structuur moet voldoende rekening gehouden worden met het bestaande landbouwgebruik. Een pakket maatregelen moet de leefbaarheid garanderen van landbouwbedrijven die in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) terecht komen. Er is behoefte aan een duurzaam Vlaams landbouwbeleid. Dat betekent investeren in wetgeving, maar ook in stabiliteit. Alles mag niet voortdurend veranderen. En die stabiliteit moet ook in de communicatie aanwezig zijn. Daarom pleiten wij ook voor het onderbrengen van het hele plattelandsbeleid, zowel ten aanzien van landbouwers als van niet-landbouwers, binnen het bevoegdheidspakket van één minister, bijvoorbeeld die van Landbouw.

Mevrouw Isabel Vertriest : De Europese Commissie is bezig met de evaluatie van Agenda 2000. Als de exportsubsidie voor landbouwproducten naar beneden gaat, moet dat geld dan voortaan besteed worden aan plattelandsontwikkeling ?

De heer Noël Devisch : Die afbouw is nu al voor een stuk bezig en het is ook de toekomstige tendens. Maar de exportsubsidie moet niet geheel vervangen worden door investeringen in plattelandsontwikkeling. Beide zijn niet zozeer substitueerbaar als wel complementair. Het zijn strategieën die uiteenlopende problemen oplossen. Dat legde

ik onlangs ook uit aan commissaris Fischler. Ik pleit veeleer voor een directe ondersteuning van de boer ter compensatie van de prijsdaling die zich nu al voordoet.

De heer André Denys : Ons voorstel van resolutie is geen wetenschappelijke, maar een politieke tekst. Hij bevat maatregelen op korte termijn, maar ook een visie op halflange en lange termijn. Over die maatregelen zijn wij het eens, en misschien ook wel over de visie, maar dan moet toch een en ander verduidelijkt worden. Meer bepaald voor wat de interpretatie van het begrip duurzaamheid betreft. De Boerenbond schijnt ervan uit te gaan dat de duurzame landbouw vandaag al een feit is in Vlaanderen. Wij vinden daarentegen dat er nog inspanningen nodig zijn om die toestand te bereiken. Welke samenwerking met de biologische landbouw is in dat verband mogelijk ? Of is de tegenstelling te fundamenteel ?

De heer Noël Devisch : Landbouw is een continuüm van allerlei vormen van duurzaamheid. Zo zijn vormen van geïntegreerde landbouw gestoeld op biologische experimenten. Verschillende van onze leden zijn biologische landbouwers.

De landbouwsystemen groeien naar elkaar toe. De klassieke landbouw wordt duurzamer en de biologische landbouw krijgt meer erkenning. Er bestaat een druk om biologisch te produceren, maar de consument is niet altijd bereid om het prijsverschil te betalen. We mogen de aanbodzijde niet te veel stimuleren : we moeten de marktmechanismen laten spelen. Anders ontstaan er toestanden zoals in Denemarken waar een deel van de biomelk wordt verkocht als klassieke melk om het evenwicht tussen vraag en aanbod enigszins te herstellen.

We evolueren naar een grote diversiteit. Ook de hoeveproducten vormen een aparte groep. Hoe dan ook moeten de criteria van duurzaamheid en voedselveiligheid gerespecteerd worden. Het probleem met de voeding is vaak de schrik voor het onbekende. Het succes van de hoeveproducten heeft niet zozeer te maken met een betere kwaliteit, maar wel met de nabijheid, met het feit dat men de producent kent. Bij de biologische landbouw speelt een gelijkaardig element mee. De productiemethoden sluiten beter aan bij de traditie. Er zijn dus een aantal psychologische elementen.

Ik meen dus dat de klassieke en de biologische landbouw naast elkaar kunnen blijven bestaan en dat ze mekaar in gunstige zin kunnen beïnvloeden.

De heer Jacques Laverge : De vertegenwoordiger van VELT stelde dat de vraag naar biologische landbouwproducten groot is, maar dat het aanbod niet volgt, wat niet normaal is in een vrijemarkt-economie. Hij stelde zelfs dat de Vlaamse markt slechts 20 procent van de vraag kan invullen. De heer Devisch betwist dat en stelt dat men het aanbod niet te veel mag stimuleren omdat men het risico loopt de markt te verstoren.

De heer Noël Devisch : Ik betwist de verhouding 80/20. De scheidingslijnen tussen biologische en niet-biologische landbouw is niet altijd erg duidelijk. Zo worden de producten van extensieve melkveebedrijven in Wallonië en in het buitenland soms als biologische producten op de markt gebracht. Boeren getuigen dat de productiekosten van de biologische landbouw een stuk hoger liggen, onder meer door de grotere arbeidskosten. Onze landbouwers zijn knappe ondernemers. Als het verschil tussen vraag en aanbod zo groot zou zijn, dan zouden ze daar wel op inspelen.

De klassieke landbouw wordt duurzamer en veiliger. Er zal altijd wel een markt blijven voor biologische landbouwproducten, maar het zal een niche-markt blijven, want het prijsverschil is te groot. Het stimuleren van het aanbod zal leiden tot een daling van de prijzen en dat zou die mensen ontmoedigen die al lang met biologische landbouw bezig zijn. De markt van de biologische landbouw is immers een elastische markt, in tegenstelling tot de markt van de klassieke landbouw.

De heer Jan Penris : Wat zijn GGO's ?

De heer Noël Devisch : Genetisch gemodificeerde organismen.

De heer Jan Penris : We hebben in het Vlaams Parlement een resolutie goedgekeurd waarin aange-drongen wordt om in de documenten zo weinig mogelijk afkortingen te gebruiken.

Mevrouw Isabel Vertriest : Ik ben verwonderd over een aantal uitspraken van de heer Devisch. Drie weken geleden is er nog een rapport gepubliceerd waaruit duidelijk bleek dat de Belgische boeren de markt van de bioproducten aan het verliezen zijn omdat het aanbod veel kleiner is dan de vraag. Deze achterstand heeft te maken met het feit dat deze productie nooit gestimuleerd werd. Nu men begint met het stimuleren van de vraag, gaat de heer Devisch onmiddellijk op de rem staan. De biolandbouw zal misschien een nichemarkt blijven, maar de manier waarop deze sector door de heer

Devisch gemarginaliseerd wordt, vind ik niet ernstig.

De heer Noël Devisch : Mevrouw Vertriest verdraait mijn woorden. Ik heb gezegd dat men de vraag in het oog moet houden. Het hanteren van bepaalde streefcijfers kan leiden tot ontmoediging bij de huidige biologische producenten.

Ik ben niet tegen biologische landbouw, ik ben ervoor. Ik meen wel dat de biologische landbouw een klein gedeelte van de productie en van de vraag zal blijven. De klassieke landbouw wordt veiliger dan vroeger en de goede voorbeelden komen uit de biologische landbouw. Ik wil echter niet de illusie wekken dat dit de weg is voor de groei van de land- en tuinbouwsector. De toekomst zal uitwijzen hoe groot de sector zal worden.

Mevrouw Isabel Vertriest : De discussie is niet of de sector groot of klein zal worden. Ik kan echter niet begrijpen dat men pleit voor een beperking van het aanbod op een moment dat het aanbod kleiner is dan de vraag.

De heer Noël Devisch : De biologische producten die in ons land geproduceerd werden, raken moeilijk verkocht omdat de kostprijs zo hoog ligt. Een belangrijk element is de verhouding tussen de kostprijs en de verkoopprijs. Men mag niet vergeten dat de Boerenbond veel biologische boeren onder zijn leden telt.

De heer Jef Van Looy : De biologische groente die op de Vlaamse markt verkocht wordt, komt uit het buitenland. Als men het huidige aanbod wil verruimen, dan moet men ook aandacht besteden aan teelten achter glas. Daar speelt de kostprijs echter een rol. Wie niet meekan, gaat onderuit.

Mevrouw Isabel Vertriest : De heer Van Looy zegt dus dat het aanbod moet toenemen.

Minister Vera Dua : In het noorden van Oost-Vlaanderen is een groot biologisch glastuinbedrijf. De bedrijfsleider is een jonge boer die enkele jaren geleden is omgeschakeld naar de biologische landbouw. Hij heeft een exclusiviteitscontract met een bekende Engelse warenhuisketen, die hem onge-looflijke prijzen biedt. Vlaanderen exporteert dus ook bioproducten. Het bedrijfsleven speelt in op de mogelijkheden van de markt. Zo hebben Belgische warenhuisketens ook exclusiviteitscontracten met Nederlandse bedrijven die een aanbod kunnen garanderen. De warenhuizen willen op elk moment alle producten kunnen aanbieden. Daar speelt het spel van vraag en aanbod. Als we eerlijk zijn, moe-

ten we toegeven dat we ook niet altijd rekening houden met het seizoen.

Ondanks het transport blijven de Nederlandse en de Duitse producten nog altijd goedkoper dan de Belgische. Dat heeft te maken met de organisatie van afzet en distributie. Misschien moet de biologische landbouw meer met coöperatieve modellen werken om sterk te staan tegenover de distributie.

De heer Jos De Meyer : De laatste zin van de nota van de Boerenbond bevat een pleidooi voor een duurzaam Vlaams landbouwbeleid. Op welke punten moet het huidige beleid dan veranderen ?

De heer Noël Devisch : Het beleid moet lijnen uitzetten en zich daaraan houden zodat de boeren weten waar ze aan toe zijn. Dat heeft onder meer te maken met ruimtelijke ordening en met milieubeleid. Nu is er te veel onzekerheid. De landbouw wordt steeds kapitaalintensiever en veel jonge boeren aarzelen om te investeren.

Het belangrijkste is dat men de doelstellingen van het beleid kent en zich al dan niet kan aanpassen.

7. Toelichting door de heer Camiel Adriaens, Algemeen Boerensyndicaat (ABS)

De heer Camiel Adriaens : We kunnen akkoord gaan met de eerste vier punten van het voorstel van resolutie. Voor wat punt 5 over de aanvullende regeringsverklaring betreft, wil ik erop wijzen dat de verplaatsing en samenvoeging van vergunningen en de bijhorende nutriëntenhalte enkel mag op basis van welomschreven criteria. De agro-integratie mag niet in staat zijn om voor grof geld kleinere zelfstandige bedrijven te kopen en nadien samen te voegen tot grote industriële entiteiten.

Wij vinden ook dat de Vlarem II-afstandsregels moeten herzien worden. Er moet rekening gehouden worden met de sociaal-economische en ecologische realiteit. We hebben de indruk dat er steeds meer administratieve rompslomp komt. Het toekennen van een label per bedrijf zou de traceerbaarheid vereenvoudigen. We stellen voor om een competent manager aan te stellen, die op vrij korte termijn alle actoren moet samenbrengen.

Niemand is er gelukkig met de baronieën, die macht en onafhankelijkheid wensen te behouden om zoveel mogelijk belastinggeld of parafiscale voordelen te verwerven.

Bij de nitraatrichtlijn zou een bedrijf dat mest verwerkt, de basisheffing moeten betalen maar geen bijkomende heffingen. Een vrijwillige en sociaal begeleide afbouw moet verder blijven bestaan. Bij de afbakening van de nieuwe bos- en natuurgebieden moet rekening gehouden worden met de bestaande veeteeltbedrijven. Er moet een vergoedingssysteem uitgewerkt worden. Een grondbank kan hier nuttig zijn.

Er zijn kwaliteitsvoorwaarden voor biologische producten. Wij vragen echter dat de normen voor de biologische landbouw gelijkgesteld zouden worden met de normen in de traditionele landbouw. Momenteel bestaat er een discrepantie.

Bij dit voorstel wordt met geen woord gerept over methodes die een ernstige toegevoegde waarde kunnen geven aan onze landbouwproducten. Ik denk hierbij vooral aan het produceren van groene energie met zowel dierlijke als plantaardige productie. Men kan op een bedrijf elektriciteit produceren door de dikke fractie van mest te mengen met maïsgraan en oliehoudende zaden of derivaten ervan, eventueel zelfs met diermeel, dat niet meer in de voeding mag gebracht worden. De installaties in de bedrijven bestaan. De vergunningsregels moeten alleen aangepast worden. Dat kadert ook in een toekomstgerichte landbouwpolitiek. Bij de toetreding van nieuwe lidstaten tot de EU zullen de subsidies herbekeken worden. De Vlaamse landbouw moet zich hiertegen wapenen. Producenten voor de non-foodsector kan een oplossing bieden. Indien de landbouw energie produceert, wordt Vlaanderen minder afhankelijk van fossiele brandstoffen. Dan moeten er geen windmolens in zee geplaatst worden.

Wij pleiten voor installaties op de bedrijven omdat moet vermeden worden dat grote centrale installaties de winsten opstrijken. De opbrengsten van energieproductie in de landbouw moeten ten goede komen aan de landbouwers. Binnenkort zullen wij daaromtrent concrete voorstellen doen. Onze cijfers zullen u verbazen.

Voor biologische landbouw bestaat er in Vlaanderen een marktsegment. Ik betwijfel echter of er te weinig capaciteit is, de prijzen blijven immers hoog. Biologische landbouw moet rendabel blijven. In Slovenië heeft biologische landbouw een marktaandeel van 35 procent, maar er zijn onvoldoende afzetmogelijkheden.

De heer Jacques Laverge : Op welk vlak verschillen de normen voor biologische landbouw van de normen voor andere bedrijven ?

De heer Camiel Adriaens : Bepaalde bioproducten, bijvoorbeeld scharreleieren, krijgen een afwijking van de PCB-normen. Ook in Europa is een harmonisering van de normen noodzakelijk.

Mevrouw Isabel Vertriest : De volksgezondheidsnormen hebben niets te maken met de teeltwijze. Er is wel een lastenboek voor biogarantie.

Minister Vera Dua : Scharrelkippen komen meer in contact komen met de vervuilde omgeving, dus bevatten meer PCB's. Er is bijvoorbeeld melk uit de distributie genomen omdat ze een hoger PCB-gehalte hadden. Er zijn geen verschillende normen, maar er zijn wel overschrijdingen van de norm geweest, onder meer bij scharreleieren.

De heer Camiel Adriaens : Ik stel voor dat u dat navraagt bij minister Aelvoet.

Mevrouw Isabel Vertriest : Er is een verschil tussen het overschrijden van een bepaalde norm en andere normen hanteren.

Minister Vera Dua : We zullen het opzoeken.

De heer Jacques Laverge : Is energieproductie op de landbouwbedrijven economisch rendabel ?

De heer André Denys : In het voorstel van resolutie staat niet dat men bepaalde aspecten ook op een duurzamer wijze gaat behandelen. De heer Adriaens spreekt in het kader van de mestverwerking over duurzame productiemethodes. Dat is een verschil met de uiteenzetting van de heer Devisch, die spreekt over mestbewerking in plaats mestverwerking.

Mestverwerking betekent dat men een duurzame oplossing geeft voor de dikke fractie. Mestbewerking houdt het scheiden van de dikke en dunne fractie in. Ik ben het eens met uw pleidooi om te zoeken naar een duurzame oplossing van de dikke mestfractie. Dat is een fundamenteel verschil met datgene wat er in de nota van de heer Devisch staat. Met de dikke fractie kan men energie produceren, maar men kan die ook composteren en exporteren als grondverbeteraar. Ik verdedig dat denkspoor. In landbouwmiddens is daar evenwel heel wat tegenstand tegen. Men stelt dat het zogenaamde mestlek veel goedkoper is. Het composteren van de dikke fractie is duurder dan het gewoon exporteren naar Wallonië. Als men de installaties voor compostering markttrendabel wil maken, dan moet het mestlek stoppen. Pleit uw organisatie ervoor om te kiezen voor een duurzame oplossing op

lange termijn in plaats van de goedkopere kortetermijnoplossing ?

De heer Camiel Adriaens : Als landbouworganisatie staan we erachter dat er aan landbouw gedaan wordt die goed is voor het milieu. Als we op de huidige manier voortwerken, dan is heel Vlaanderen binnenkort kwetsbaar gebied.

Voorts is het mestlek gestopt want Wallonië heeft maatregelen genomen waardoor er geen mest meer geëxporteerd kan worden. Composteren is niet duurder dan exporteren naar Wallonië. Men moet niet alleen rekening houden met het transport, maar ook met de prijs voor de huur van gronden om de mest af te zetten.

De heer André Denys : Ik heb vernomen dat men niet kan beginnen met een composteringsfabriek, met een kostprijs van 25 tot 30 miljoen frank, zolang het mestlek naar Wallonië blijft bestaan. U stelt dat het gestopt is. Zelfs als dat niet het geval is, stelt u dat het markteconomisch interessanter is om die investering te doen dan om te exporteren naar Wallonië.

De heer Camiel Adriaens : Het klopt dat composteren goedkoper is dan exporteren. Men mag niet vergeten dat heel wat veehouders zich blauw hebben betaald aan tussenpersonen die langs allerlei sluike wegen de mest afvoeren. Een georganiseerd systeem waarbij de dikke fractie gecomposteerd kan worden, zal reglementair zijn, doorzichtig en niet duurder voor de landbouw. Daar staan we volledig achter.

We zijn voor mestverwerking omdat men met bewerking niet altijd de lozingsnormen kan halen. Met verwerking kan men die wel halen en het biedt een betere oplossing voor de veehouder zelf. Bij bewerking is er nog altijd een dunne fractie die men op de velden moet lozen waarvoor men ook moet betalen.

De landbouwsector wil inspelen op de non-food-sector omdat een zeer groot aantal landbouwbedrijven zwaar hebben geïnvesteerd en een enorme schuldenlast moeten afbetalen. Als die bedrijven massaal op biolandbouw moeten overschakelen, kunnen ze die investeringen niet bolwerken. De financiële last is de belangrijkste reden waarom de biolandbouw niet toeneemt. Als de landbouwer zijn jaarlijkse afbetalingen niet meer kan doen met de klassieke landbouw, is het onze plicht om te kijken naar alternatieven.

De heer Jos De Meyer : In het programma van uw organisatie hebt u altijd sterk de nadruk gelegd op de zelfstandige familiale bedrijven. Vindt u dat deze regering voor deze bedrijven een duurzaam landbouwbeleid voert ?

De heer Camiel Adriaens : Deze regering voert geen politiek die tegen het familiale bedrijf is. Er zijn andere regeringen geweest die altijd gedaan hebben alsof hun neus bloedde en die de industriële landbouw altijd maar zijn gang hebben laten gaan. We kunnen momenteel spreken van een keerpunt.

Mevrouw Isabel Vertriest : Het denkspoor van energieproductie op landbouwbedrijven moet verder onderzocht worden, maar mag niet tegenover windenergie geplaatst worden. Voorts zijn de belangrijkste onderzoeken over energie op Europees niveau gebeurd. Daarin waarschuwt men ervoor om niet echt te produceren om de plantaardige productie. Gelet op de weinige grond is de vraag of het denkspoor van de plantaardige productie van energie wel valabel is voor Vlaanderen. Energie is zonder twijfel een belangrijk element voor landbouw en moet verder onderzocht worden.

De heer Camiel Adriaens : In het verleden is er veel onderzoek gebeurd. De laatste twee tot drie jaar zijn er evenwel andere technieken ontwikkeld die alles in een ander daglicht plaatsen. Voorts denken we meer aan datgene wat we nu produceren op die beperkte grond en waarmee we financieel niet rondkomen. Daarvoor willen we een oplossing zoeken.

8. Toelichting door de heer Ignace Vandewalle, Vlaams Agrarisch Centrum (VAC)

De heer Ignace Vandewalle : Ten minste een deel van de inhoud van het voorstel van resolutie is vrij algemeen, zodat ik soms gedwongen ben om uit te gaan van veronderstellingen. Het verwondert me dat het debat zich vooral toegespitst heeft op biolandbouw tegenover gangbare landbouw. Het grote knelpunt voor de boeren in Vlaanderen is vooral de overname van de gangbare landbouw door de industrie.

Biologische landbouw en duurzame landbouw betekenen nagenoeg hetzelfde. Biologische landbouw is gelabelde duurzame landbouw.

De begrippen landbouw, landbouwsector, voedsel-industrie en integratie worden door elkaar gehaald.

Voor een definitie van een landbouwer kan ik verwijzen naar het woordenboek Larousse.

In een eerste punt van het voorstel van resolutie wordt de regering opgeroepen om de economische, ecologische en sociale parameters gelijkwaardig te laten doorwegen voor alle landbouwproductiemethodes. Als met 'alle productiemethodes' bedoeld wordt dat de industriële productie gelijkwaardig moet worden aan de gezinslandbouw, dan wordt afgeweken van het regeerakkoord. In het regeerakkoord wordt immers bijzondere aandacht gevraagd voor de zelfstandige en grondgebonden bedrijven.

Gelijkwaardige behandeling is alleen te verantwoorden als het om gelijkwaardige partners gaat, wanneer er op andere bestuursniveaus ook gelijkwaardigheid bestaat en wanneer de samenleving geen bijkomende taken van een enkele groep verwacht, zoals de creatie van open ruimte en rurale ontwikkeling.

Onvermijdelijk zullen er op korte termijn heel wat landbouwers moeten afvloeien. Men schijnt te vergeten dat 'duurzaam' in de eerste plaats betekent : 'blijven bestaan'. Ter illustratie kan ik verwijzen naar de vleeskippenhouders. Zij worden feitelijk verplicht tot industriële integratie, omdat alle kippen-slachthuizen en commercialiseringsketens in handen zijn van de veevoederbedrijven en integratieketens. Er worden massaal kippenfilets ingevoerd uit Brazilië. De integratieketens verdelen de Braziliaanse kippenfilets met een grote winstmarge. Tegelijk kunnen ze dankzij de verkoop van importvlees de binnenlandse prijzen onder druk zetten. Zo rinkelt de kassa voor hen tweemaal. De boerenlandbouw kan zich niet handhaven tegenover een handvol wereldconcerns. Het is niet ethisch verantwoord dat de Vlaamse overheid deze wereldvoedselimperie ondersteunt. Als er geen landbouwers meer zijn, wie zal de schaarse ruimte in de toekomst dan nog beheren ?

Het Europese beleid kiest voor de agro-industrie. 10 procent van het budget wordt besteed aan de ontwikkeling van rurale ontwikkeling. 90 procent gaat naar de aftakeling ervan. Door het Mc Sharry-plan van 1992 daalde de graanprijs met 3 frank per kilogram. In het totaal ging het om 500 miljard frank per jaar. De hervorming van het Europese landbouwbeleid zorgde voor een onzeker status quo voor de boeren en een meerwinst van 500 miljard frank per jaar voor de industrie.

Als punt 1 behouden blijft, zijn de punten 2 en 3 van het voorstel van resolutie zonder voorwerp. Er komen dit jaar zoveel dossiers op ons af dat nu

moet blijken of we nog landbouwers willen. De volgende dossiers komen dit jaar nog aan bod : de evaluatie van het MAP, de nitraatgevoelige gebieden, de ammoniakreductie, de gebiedsafbakeningen in verband met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, de verwevenheid in de opmaak van de natuurrichtplannen, de melkquota, het samenvoegen en/of verplaatsen van nutriënten en bedrijven en de keuze tussen een rechtvaardig sociaal beleid of discriminerende opkoopregelingen. Geen keuze maken of de keuze uitstellen en tegelijk gelijkwaardigheid blijven bepleiten is hypocriet. Zo kiest men immers voor een totale industrialisering van landbouw en voedselproductie.

Punt 4 van het voorstel van resolutie moet gewijzigd worden als volgt : “De rechtszekerheid en de toekomstmogelijkheden van zowel de zelfstandige grondgebonden als de zelfstandige grondverbonden landbouwbedrijven te garanderen door de industriële en geïntegreerde mestproductie de toegang tot de landbouwgrond te ontzeggen en de vrijkomende productiemiddelen (bijvoorbeeld quota) alleen aan deze bedrijven toe te kennen.”. Om van hun producten af te geraken moeten de akkerbouwers de mest van de industrie aanvaarden. Als gevolg van MAP 2 zijn het de boeren die aan mestverwerking moeten doen, terwijl de industrie haar mest loost op de landbouwgrond. Hierdoor worden de gronden onbetaalbaar voor de boeren. Hoe zit het dan met de veelgeprezen gelijkwaardigheid ? Terwijl deze spijtige, maar onvermijdelijke afbakening er precies gekomen is omdat de Vlaamse overheid onder demagogische en populistische druk nooit een effectief en krachtig beleid heeft gevoerd. Wil het Vlaams Parlement opnieuw die fout maken ?

De bedrijven die te maken krijgen met de afbakening van de nitraatgevoelige gebieden of de verstrengde regelgeving rond de ammoniakemissie, moeten gewoon voort kunnen boeren, precies op basis van een nieuw landbouwbeleid voor verstedelijkte gebieden.

Zeer veel sterk geïndustrialiseerde landen, zoals de VS, voeren een totaal ander landbouwbeleid in verstedelijkte gebieden. Waarom gebeurt dat hier dan niet ? Boeren in de stad Vlaanderen is totaal iets anders dan dit te doen in uitgestrekte gebieden zonder beperkingen of milieudruk.

Waar nodig moeten landbouwbedrijven zone-eigen gemaakt worden zoals de woningen in de landbouwzones.

Punt 9 van het voorstel van resolutie is ons op het lijf geschreven. Duurzame landbouw is de derde weg, en wel voor 90 procent. Bio-landbouw is de tweede weg, en wel voor 10 procent. Negentig plus tien is honderd. De eerste weg is met andere woorden weg.

De heer André Denys : Ik aanvaard kritiek, maar niet dat men mij onterechte intenties in de schoenen schuift. Met dit voorstel van resolutie zou ik er dus – al dan niet opzettelijk – op uitzijn om de kleine familiale landbouwbedrijven te laten uitbuiten door de industriële bedrijven. En mocht dat een onopzettelijk gevolg zijn van mijn voorstel van resolutie, dan ben ik eigenlijk onbekwaam.

Punt 1 gaat niet over het spanningsveld tussen de kleinschalige familiale bedrijven en de industriële bedrijven, maar wel over het spanningsveld tussen economie en ecologie. Duurzame landbouw wordt al te vaak beperkt tot dierenwelzijn en leefmilieu. Ons uitgangspunt is evenwel viervoudig : dierenwelzijn, leefmilieu, leefbaarheid van de bedrijven en de sociale situatie van de landbouwers.

Ik zal het nooit eens zijn met uw klaagzang dat de landbouwers uitgebuit worden door de industrie. De uiteenzetting van minister Dua over de problemen waarmee de biosector kampt, heeft mij versterkt in mijn gelijk. Minister Dua zegt dat de biologische landbouwers enthousiast, maar niet professioneel genoeg werken. En volgens mij is dat ook uw probleem : uw wil terug naar een kleine, familiale landbouw die de industrie als vijand beschouwt.

Maar als we nog iets willen betekenen, moeten we op grotere schaal werken en moeten familiale landbouw, integratoren en industrie samenwerken. We zullen dus moeten samenwerken met dat deel van de industrie dat bereid is de biologische landbouw te steunen. We zullen met de grote distributieketens moeten samenwerken. Hoeveverkoop helpt ons immers niet vooruit. Het is dus niet mijn bedoeling om de industrie te steunen in de strijd met de familiale landbouw.

De huidige problemen kunnen we alleen overwinnen door samen te werken. Bijsturen zal nodig zijn. Kijk maar wat we gedaan hebben met MAP-II. Op een bepaald moment hebben we duidelijk gesteld dat bedrijven vanaf een bepaalde grootte verplicht zijn mest te verwerken.

Binnen het spanningsveld tussen landbouw, ecologie en dierenwelzijn willen wij de richting aange-

ven die op korte en halflange termijn perspectief zal bieden.

De heer Jacques Laverge : Eigenlijk verdedigt de heer Vandewalle de gesloten landbouw. We kunnen niet meer terug naar de negentiende eeuw.

De heer Jos De Meyer : De heer Denys verrast me. Vijf jaar geleden verdedigde hij de familiale landbouw nog op hartstochtelijke wijze.

De heer Ignace Vandewalle : Ik ben een geboren optimist en ben helemaal niet van plan een klaagzang aan te heffen. Bij de invoering van het Mestactieplan werden we allemaal samengeroepen om afspraken te maken met de industrie om het probleem gezamenlijk aan te pakken. Ik was toen tot alles bereid mits men mij twee zekerheden gaf. Ik wou weten wie zou produceren en wie welk deel van de toegevoegde waarde zou krijgen. Men heeft me nooit meer uitgenodigd.

De heer André Denys : Maar wat heeft dat ermee te maken ? De discussie over het MAP ging niet over de toegevoegde waarde van de landbouw. Wel over een milieuprobleem.

De heer Ignace Vandewalle : Dat beweer ik niet. Wij waren bereid een gezamenlijk document op te stellen mits men ons twee zekerheden bood.

Al in de jaren zestig wist men dat het probleem op ons afkwam en toch liet men de mensen investeren. En nu de rekening betaald moet worden, zijn diegenen die eraan gewonnen hebben verdwenen en moet de boer betalen. Dat is uitbuiting.

Misschien is de gesloten landbouw inderdaad van de negentiende eeuw, maar het VAC vertegenwoordigt wel een duizendtal bedrijven. Wij willen een moderne landbouw, maar de productiemethodes zijn ontoereikend.

De verslaggever,

De voorzitter,

Didier RAMOUDT

André-Emiel BOGAERT
